ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ – ԹԻՒ 653 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ. 1898 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 10–22 9 ՇԱՊԱՆ 1316 10 ՔԱՆ. 1-Վ 1314 Դ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 653

«بوزانتيون» ارمنيجه يوميه غزته. صاحب امتياز و مدير مسئولی
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳–۲۵ نومرولی دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ ԵՒՍ ՑԱՐԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

[illegible] «ՀՕՐՈՍ»Է [illegible]

Ա.

Մեք անձնապէս չենք կարծեր որ Նիքոլա Բ.ի Չէնըրկէցութեան [կամ Զինաթափութեան] առաջարկն անմիջական կերպիւ գործնական արդիւնք ունենայ։ Բայց գաղափարն ա՛յնքան վսեմ է և հանրօգուտ, որ կ'հաւատանք թէ անկեղծ չարժառիթներէ թելադրուած են այն գաղափարին ջատագովները, զոր գո՛նէ մասամբ գործադրելու համար փորձեր պիտի ըլլան յապաղայիւն։

Այսինքն՝ Հօրոսի չափ թերահաւատ չենք։ Մանաւանդ, անոր պէս չենք կարծեր թէ եւրոպական ճարտարագործ ազգերը՝ զինագործութենէ չահ ունենալնուն համար՝ պիտի ընդդիմանան Ցարին գաղափարին։

Ռեւիւ օֆ Ռեւիւզ»ի տէր և տնօրէն Մր. Ուիլեըմ Սդէտ եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ պտոյտ մ'ըրաւ յատկապէս, իմանալու համար թէ ամենուրեք ի՛նչ կ'խորհուի Նիքոլա Բ.ի Ընդհանրականին վրայ։ Մր. Սդէտ անգլիացի հրապարակագիրներուն առաջին չարքին վրայ է։ Նշանաւոր գրող մ'է քաղաքական և ընկերական խնդիրներու վրայ։ Հմուտ միտք, սուր գրիչ։ Վարպետ է բրիտանեան humourի, այն լուրջ հեգնութեան որ հազարաւոր փաստէ աւելի կ'զօրէ, և որ չէ լոկ գաղղիական espritն, կամ սրախօսութիւնը, կամ բառախաղը, այլ աւելի պաղարիւն և միանգամայն աւելի նրբին կոչում մ'է՝ մարդկային իրերն ու մարդկային տկարութիւններն իրենց զուարճալի կողմէն նկատելու ընդունակութեան։ Սոսկալի pamphlétaire մը միանգամայն, մեծ խնդիրներու վրայ հակաճառող, գայթակղութենէ, կռուէ, դատէ չփախչող։ Ա՛ն Սդէտն է այս որ՝ ինչպէս ժամանակին երկարօրէն պատմած ենք Աւետեբի մէջ՝ Լոնտոն քաղաքին անբարոյութիւնները կարգ մը քստմնելի նկարագրութիւններով երեւան հանելուն համար ի դատ քաշուեցաւ, և երեք ամիս բանտ պառկիլ պարտաւորուեցաւ։ Բայց ասով չարատաւորուեցաւ ընթերցող հասարակութեան աչքէ։ Իր կիսամսեայ հանդէս է՛ն չատ կարդացուած թերթերէն մէկն է բոլոր անգլիասաքսոն հասարակութեան մէջ։ Տէյլի Նիւզի աշխատակից ալ է։

Իրր երկու ամսուան պտոյտէ եւ լուրջ ուսումնասիրութենէ ետքն, անցեալ չաբթու Լոնտոն դարձաւ, և իր տպաւորութիւնները գրեց ծանօթ Տէյլի Նիւզի երեք երկայն սիւնակներով։ Իր եզրակացութիւն սա է թէ՝ «Ամէնէն սկեպտիկներն, ամէնէն թերահաւատներն անգամ այժմ չեն ուրանար թէ Ցարին Շրջաբերականն, որով կառավարութիւնները կ'հրաւիրէ Խաղաղութեան Խորհրդարանի մը, պարապ խօսք մը չէ, ջուրի մէջ սուրի հարուած մը չէ, աւելնալից երիտասարդութեան վայրկենական մէկ բորբոքումը չէ։ Մաքիավէլեան խորախորհուրդ դիտում մը ծածկող դիմակն ալ չէ։ Ցարին գիրը խնամով կշռուած և երկար ատենէ ի վեր մտածուած արտայայտութիւնն է աշխարհի ամենամեծ զինուորական Տէրութեան վեհապետին խորունկ համոզման, զոր Ցարն եռանդով կ'յայտնէ, բայց իր ազդեցիկ և փորձառու նախարարներն ալ կատարելապէս համամիտ են իրեն։ Այն խորհրդածելով համոզում սա՛ է թէ մարդասիրութեան նկատումներ, ինչպէս և աշխարհհավարութեան նկատումներ, հաւասարապէս և բացարձակապէս կ'պահանջեն որ վերջ տրուի նաւային և զինուորական սպառազինութիւններու չունչ առնել չտուող արդի մրցման, որ տարուէ տարի աւելնալով և սաստկանալով, եթէ արգելք մը չդրուի, Քաղաքակրթութիւնն ընդհանուր խորտակման մը պիտի առաջնորդէ ի վերջոյ։»

*** Սպառազինութիւններու ահռելի — եւ նո՛յն իսկ արդի աստիճանին վրայ պահպանման — դէմ եւրոպական ազգերուն եւ պետական մարդերուն գանգատն իրաւացի է. որովհետեւ [Ա.] ժողովուրդները ծանր տուրքերու տակ կ'հեծեն՝ այն զինուորական ծախքերու երեսէն. [Բ.] Ո՛րչափ ալ վեղչուած ըլլայ զինուորական ծառայութեան պայմանաժամը, դարձեալ երիտասարդութեան է՛ն օգտակար քանի մը տարիներն են որ զօրանոցներու կ'յատկացուին, և [Գ.] Զինուորական պէտքերու յատկացուած գումարներն անօգուտ ծախքեր են. արտադրիչ ծախքեր չեն։

Հօրոս այս վերջին կէտը բոլորովին զանց ըրած էր իր այլապէս սեղմ, կուռ, խնամեալ տեսութենէն։ Ուստի, ա՛յն տեղէն սկսինք։ Հօրոս կ'ըսէ թէ որովհետեւ զինուորական պէտքերն ազգային ճարտարութիւններ կ'ապրեցնեն, և դրամի երկրին մէջ կ'ծախսուի մեծագոյն մասամբ, ապա ուրեմն եւրոպեան մեծ ազգերը չահ պէտք է ունենան սպառազինութիւնները պահպանելու։

Բայց [1] ամէն ծախք արդիւնաւոր չէ, թէեւ դրամի երկրին մէջ ծախսուի։ Եւ [2] եւրոպեան ճարտարութիւնք պարապ չպիտի մնային, եթէ սպառազինութիւնք մեծապէս վերցուէին, կամ մինչեւ իսկ եթէ պատերազմի արուեստն հնութեան մոռցուած արուեստներուն կարգը դասուէր։

*** Առաջին կէտն հաստատելու համար. Ենթադրենք թէ մարդ մը գրօսարանի մը մէջ մինչեւ առաւօտ 200 ոսկի մսխեց կերուխումի, զուարճութիւններու, չռայլութիւններու, խաղամոլութեան։ Ուրիշ մարդ մ'ալ նոյն 200 ոսկիով Շիշլիի կողմն անմշակ հող մը գնեց, կովեր եւ ոչխարներ առաւ, մէկ կողմէ հողը մշակեց, միւս կողմէ իր կենդանիները չահագործեց՝ գիտատնտեսական պայմաններու համեմատ։ Երկուքն ալ իրենց 200 ոսկին երկրին մէջ ծախսեցին։ Ցոփակեաց մարդուն ճաշակները գոհացնելու համար ալ Քաղաքակրթութիւնը չատ մը սպասներ մատուցած էր։ Ճարտարագործութեան զանազան արդիւնքները վայելած էր մարդը նոյն գիշերը։ Բայց կրնա՞նք ըսել որ թէ՛ մէկ, թէ միւս պարագային մէջ 200 ոսկին հաւասարապէս է՛ն օգտակար կերպով գործածուեցաւ։

Ակներեւ չէ՞ որ երկրորդ պարագային մէջ յաւելում մը եղաւ երկրին հարստութեանց վրայ։ Մարդկային միտքն ու աշխատութիւնը միացան դրամագլխին՝ օգտակարութեան յարաճուն չրջանի մը մէջ դնելու համար երկրին բնական կամ ճարտարական հարստութեանց մէկ մասը։

Նո՛յն իսկ պերճանքի առարկաներուն մէջ, օգտակարն և անօգուտը միթէ չե՞նք զանազաներ ամէն օր։ Մարդ մէկ գիշերուան մէջ 10 ոսկի կ'վատնէ Պէօյիւքտէրէի բէօյօյէն հրթիռ արձակել տալու։ Ուրիշ մարդ մը նոյն 10 ոսկիով ո՛չ կով կ'գնէ ո՛չ ոչխար, այլ աղուոր գոսնեզան մը չինել կուտայ։ Հրթիռը չինողներն ալ տեղացիք են, գոսնեզանը չինողներն ալ։ Բայց ո՞չ ապաքէն այս ետքի պարագային մէջ 10 ոսկին երկրին համար աւելի օգտակարապէս գործածուեցաւ քան առջի պարագային մէջ. զի 10 ոսկիին փոխարէն բան մը մնաց միշտ։

Նմանապէս, սպառազինութեանց համար։ Մէկ միլիառ կրնայ յատկացուիլ՝ զէնքեր չինելու որք ամբարուած պիտի մնան պետական մթերանոցներուն մէջ, կամ նաւեր չինելու որք կեանքի ամենօրեայ ընթացքին մէջ բան մը պիտի չաւելցնեն երկրին հարստութեան և բարօրութեան վրայ։ Բայց նոյն միլիառով, մշակուած թէ անմշակ տեղուանք երկաթուղի հաստատեցէք, աշխարհներ իրարու մօտեցուցէք, երկրագործներուն նոր դիւրութիւններ տուէք, ճահիճներ ցամքեցուցէք, նաւահանգիստներ չինեցէք, աղքատներուն համար ալ աժան բնակարաններ, ևն. ևն. ու մէկ միլիառը չարունակ պիտի բանի՝ հանրային բարօրութեան վրայ բան մը աւելցնելով հանապազ։ Այս է ահա արդիւնաբեր ծախքը։

Անչուշտ, վտանգի պահուն երկրին պաշտպանութիւնն ամենամեծ չահն է Տէրութեան և հանրութեան։ Բայց ուր 100,000 զօրք բաւ կ'համարուէր երբեմն, այժմ 500,000ով ալ չեն գոհանար։ Իրարու նայելով մի՛շտ կ'աւելցնեն զօրքերն եւ զինուորական ծախքերը։ Այս մրցման վերջը չի կրնար գալ, մինչեւ որ Ցարին առաջարկին մօտը միջազգային համախորհուրդ կարգադրութիւն մը չըլլայ։

*** Գալով երկրորդ կէտին. Մարդկային խելքն ա՛յս ասպարէզին յոգնեցուց զէնքերն ու պատերազմի ամէն միջոցները կատարելագործելու, որովհետեւ խնդրանք կար այդ բանին։ Բայց այն մասնաւոր խնդրանքին դադրելովը, մարդկային միտքն անգործութեան [մարդկային սասմոքն ալ անօթութեան] պիտի չդատապարտուի։ Ուրիշ բանի պիտի պարապի, աւելի արդիւնաւոր բաներու։ Որչափ ատեն մարդիկ դրամով թուղթ խաղան, Ռուլէթի սեղանը պիտի չինեն աշխարհի է՛ն վարպետ կահագործները։ Բայց երբ Ռուլէթը վերնայ, այս կահագործներ անօթի պիտի չմնան։ Փայտը պիտի գործածեն աւելի օգտակար բաներու։

Նմանապէս Քրուբ և Արմսդրօնկ։ Այս մեծ գործարանատէրք Պեչէմէքի և Սիմէնսի մետաղագործական գիւտերն հիմա կ'գործածեն թնդանօթ և վրան չինելու։ Բայց թո՛ղ վաղը Տէրութիւնք դադրին զէնք ապսպրելէ, և այս ահագին կիկլոպեանք պիտի դառնան երկաթեայ և պողպատեայ ուրիշ գործիներ, ուրիշ մեքենաներ, որք մարդկութեան ուրի՛չ պէտքերը պիտի հոգան, փոխանակ զիրար ջարդելու պէտքն հոգալու։ Ինչո՞ւ չէք յիչեր որ Քրուբ նախ առաջին կարգի հայթայթիչ մ'է երկաթուղիի ձողերու, և թէ Նոր Աշխարհին է՛ն մեծ գործարանատէրը, Քարնէճի, ձող, [rail], կաթսայ, մեքենայ կ'չինէ, երբ զրահի ապսպրանք չունենայ ձեռքը։

Մէկ գործարանի դէմ որ զինուորական պէտքեր կ'հայթայթէ՝ ո՛րքան գործարաններ կ'աշխատին գիշեր ցերեկ՝ մարդկութեան ամենօրեայ խաղաղասէր պէտքերը գոհացնելու, կեանքը դիւրատար ընծայելու, մարդկութեան օրինաւոր վայելքներն աճեցնելու և դիւրամատչելի ընելու։ Իւրէնի գործարանին մեքենական ահագին մուրճն որոյ նկարագրութիւնը կարդացած ենք քանիցս՝ պիտի բանի միշտ, մինչեւ անգամ եթէ իր ծեծած պողպատ նոր ձեւով հեծանիւ մը չինելու գործածուի, և ո՛չ թէ անպատճառ յածանաւ [croiseur] մը։

Միլիոններով համրուող ժողովրդային խեղճ դասակարգերու համար ցայսօր միթէ անմէջ բառեր չե՞ն քաղաքակրթութիւն, ճարտարագործութիւն, մետաղարանութիւն, տարրագիտութիւն։ Ինչո՞ւ։— Որովհետեւ Տէրութիւնք զինուորական ծախքերէն դրամ չեն կրնար աւելցնել որ այս միլիոնաւոր խեղճերը մտածեն, եւ որովհետեւ ահագին մետաղագործք և զինարանք զինուորական ապսպրանքներէ զլուխ չեն վերցներ որ իրենց խելքն եւ իրենց մեքենաները քիչ մ'ալ տարբեր բաներու գործածեն, և բարձր կարգի արհեստագործութեան ծառայութիւններն աւելի ատեն և աւելի աժան կերպով ընծայեն մարդկութեան խոնարհագոյն խաւերուն։ Այս խեղճեր կրկնապէս խեղճ են, թէ՛ անոր համար որ կեանքի չատ մը պէտքեր տակաւին սուղ և անմատչելի են իրենց համար, և թէ անոր համար որ իրենց կենսական է՛ն կարեւոր պէտքերէն ուղղակի թէ անուղղակի ծանր ծանր տուրքեր կ'առնուին, այն զինուորական ծախքերուն համար որոց դէմ իրաւամբ կը բողոքէ Նիքոլա Բ., այնքան մարդասէր խորհողներէ ետքը։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՌՈՒՍ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՌՈՒՍ ԹԱՏՐՈՆԸ

«ՌԵՎԻԶՕՐ»Ը.—ԱՄԵՆԷՆ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Լսա՞ծ էք Ռեվիզօրը։ Ռուսիոյ մէջ չկայ մէկն որ քիչ չատ կրթութիւն առած ըլլայ, չկայ ռուս գրականութեան քիչ մը ծանօթ անձ մը որ չգիտնայ թէ ի՞նչ է Ռեվիզօրը։ Սա ռուս գրականութեան հրաշակերտն է. ասով կ'պարծին ռուսերը։ Ռեվիզօրն Եւրոպայի չրջանն ըրած է, բոլոր մեծ մայրաքաղաքներու բեմին վրայ ելած, զանազան լեզուներու թարգմանուած, իբր դասական գործ, անկէ քաղուածներ, անոր ակնարկութիւններ կ'տեսնուին օտար գրականութեան էջերուն մէջ։ Իսկ ռուսական բեմին վրայ հարիւր անգամ ներկայացուած, բերնուց գոց գիտեն անկէ կտորներ։ Այսչափ նախաբան բաւական է կարծեմ ձեր հետաքրքրութիւնն ալ չարժելու, իմանալու համար թէ ի՞նչ է Ռեվիզօրն և ի՞նչ կայ հոն նշանաւոր։ Ռուս գրականութիւնն արդէն մեզ համար փակ էջ մ'է։ Հազիւ թէ երբեմն երբեմն Թօլսթոյի, Թուրկէնէվի անունը կը յիչուի, այն ալ չնորհիւ փրանսական գրականութեան վրայ ունեցած ազդեցութեանը կամ անոր կողմէ արժանի եղած յիշատակութեանը չնորհիւ։ Երբեմն Վոկիւէի Ռուսական Վէպին վրայ գրուած է և այդ առթիւ տեսութիւն մ'ըրած էի, բայց այդ օրն օրին մամուլին յանձնուած գրութիւններն ի՞նչ հետք կ'թողուն, հազիւ թէ աղօտ յիչատակ մը, մշուշի մէջ ընդնշմարուած անկայծ կանթեղին նման, և ապա նոր գրուածքներ, նոր դէպքեր մոռցնել կուտան ինչ որ առաջ և անծանօթ կ'մնայ հսկայ գրականութեան մը մէջ, զոր այսօր քաղաքակիրթ աշխարհը կ'ճանաչէ իբր ամէնէն ուժեղներէն մին, ուրկէ հիւթը կ'վազէ առատօրէն և առողջ գոյներով կ'երանգաւորէ հիւսիսի մայլ և մելամաղձոտ բնութիւնները։ Կոկոլ մէկն է այդ հսկայ դէմքերէն։ Ռուսիոյ Մոլիէռն է. անոր նման դասական և հեգնող. մինչեւ հիմա իր գործերն իբր նորութիւն կարելի է ներկայացնել. չահեկանութիւնն երբեք չէ կորսուած. ա՛յնքան հետաքրքիր և ա՛յնքան իրական են իր կատակախաղեր։ Իր «Ամուսնութիւն»ն և մանաւանդ «Ռեվիզօր»ն հռչակած են Կոկոլի անունը։ Ահա՛ առաջին անգամ ըլլալով, Ռեվիզօրն հայերէն լեզուաւ հայ բեմի մը վրայ կ'հանէին։ Աւելորդ է ըսել թէ հայ հասարակութիւնն, հետաքրքրութենէ չարժուած տեսնելու այդ ծանօթ խաղն հայ լեզուաւ, ահագին բազմութեամբ եկած էր հանդիսատես ըլլալու, նոյն իսկ ռուս արթիստներ եկած էին թատրոն, քննադատելու հայ դերասանները։ Այս անգամուն մերինները չկարմրցուցին զմեզ և ա՛յնքան յաղթական հանդիսացան որ ամէն կողմէ չնորհաւորութեան արժանացան։ Ռեվիզօրը կատակախաղ մ'է, որ ռուսաց ընկերական և քաղաքական թերութիւններն իվեր կ'հանէ եւ կ'ծաղրէ հեգնութեամբ մը զանոնք կ'ծաղկէ։ Ահա՛ այդ պատճառաւ երկար ատեն ճեռագիրներուն մէջ մնացած է և միայն Նիքոլա կայսեր վեհանձնութեամբն եւ մեծապատութեամբն, արժանացած է բեմ ելնելու։ Կ'պատմուի թէ նոյն իսկ յիշեալ կայսրն առաջին ներկայացման ներկայ գտնուած է, ծափահարած եւ այսպէս նուիրագործած է Ռեվիզօրի յաջողութիւնը։ Հեղինակն ինք անձամբ չինած և պատրաստած է, կ'ըսեն, խաղին դերակատարներուն կ[illegible]ներն և այդ կ[illegible]ն է որ մինչեւ հիմա դերասանները կ'ընդօրինակեն։ Խաղին յաջողութեան ոչ նուազ մասն ալ [illegible] մին է կ[illegible]ներու տարօրինակ յարմարութիւնն, ա՛յնքան գեղեցիկ չինուած որ աչքիդ առջեւ կ'չարժին, կարծես իսկական տիպարներն այն անձանց զորս թատերագիրն ուզած է պատկերացնել։ Քաղաքապետ մը և նոյն քաղաքին բարձրաստիճան պաշտօնեաներն ինչպէս են դատաւոր, տնօրէն վարժարաններու, հիւանդանոցներու միացած են և ամէն մէկն իր հաճոյքները կ'պատմէ։ Քաղաքապետը միայն քիչ մը մտմտուք ունի վտանգի իմացեր է որ այդ օրերը քննիչ մը, այսինքն բարձրաստիճան Ռեվիզօր մը գալու է Բեղերսպուրկէն եւ աչքէ անցնելու է քաղաքն և իր զանազան հաստատութիւնները։ Քաղաքը չատ աննախանձելի դրութեան մէջ է, բառին բովանդակ նշանակութեամբ, Նմանապէս հիւանդանոցները, դպրոցները, դատական հաստատութիւնները։ Ուստի քաղաքապետն օր առաջ կ'ուզէ որ քաղաքը քիչ մը կարգի բերէ, կեղտութիւնները մաքրէ, փլատակները վար առնէ. այդ պաշտօնեաներու իւրաքանչիւրը կ'մտածէ կերպով մը, հարեւանցի կերպով կանոնաւոր վիճակի վերածել. հիւանդապետը կը մտածէ հիւանդներուն գլխուն նոր գլխարկներ դնել իբր թէ աղէկնալու վիճակի մէջ են և այսպէս ամէնն իր կարգին կ'մտածէ։ Այդ միջոցին, յանկարծ երկու երիտասարդներ ներս կը նետուին և թոթովելով, կակազելով կը պատմեն որ պանդոկը Բեղերսպուրկէն աստիճանաւոր անձնաւորութիւն մը եկեր է։ Այդ լուրին վրայ մեր պաշտօնատարներու աննկարագրելի չփոթութիւնը կարելի է երեւակայել։ Քաղաքապետը կ'որոչէ այդ երիտասարդներէն մին հետն առնել եւ անմիջապէս ներկայանալ այդ բարձրաստիճան անձնաւորութեան, ներողութիւն խնդրելով որ ժամանակին չէ իմացած Նորին Գերազանցութեան գալուստը։ Նոյն ժամանակ խիստ հրամաններ ամէն կողմ, որպէսզի կարելի եղածին չափ պարտկեն քաղաքին անկանոնութիւնները։ Իսկ այդ աստիճանաւոր ըսուածը ուրիչ մէկը չէ, բայց եթէ հօրը տունէն վռնտուած, դրամները մսխած, չուտիկ երիտասարդ մը որ Բեղերսպուրկէն հայ-լայֆի ձեւերն ունի եւ իր կապոյտ կրկնոցով, մեծ պարծենկոտ խօսքը բառերովը բարձրաստիճան անձի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ։ Սակայն պանդոկապետը խօսք չիհասկնար։ Երեք չաբաթ է որ պանդոկը կ'սպասէ, [illegible] չունի եւ տէրը կ'սպառնայ ալ կերակուր չտալ եւ նոյն իսկ գանգատիլ քաղաքապետին որ իր պանդոկէն վռնտէ զայն։ Վերջին անգամ ըլլալով կերակուր տուեր են, անպատճառ դրամ կ'պահանջեն, եթէ ոչ ուղղակի բանտ պիտի ուղարկեն։ Երիտասարդը կատղած է. «ի՞նչ ըսել է, կ'պոռայ, ես ազնուական եմ, ես լաւ ուտելիք կ'ուզեմ, ես բա՞նտ երթամ։» Ահա՛ այդ բացագանչութեան միջոցին դուռը մէկէն կ'բացուի, քաղաքապետը զինուորներով կ'ներկայանայ եւ բարեւի կեցած բարի գալուստ կ'մաղթէ աստիճանաւորին։ Երիտասարդը կ'կարծէ թէ եկեր են զինք բանտ տանելու և կ'չարունակէ. «Կերակուրները գէշ են, սենեակը վատ է, դրամ չունենալը մե՞ղք է միթէ, ես բանտ չեմ երթար։» Մեր պարոն քաղաքապետը կ'կարծէ որ քննիչը, ինչպէս զայն մինչեւ վերջը կ'ենթադրէ, կեղծելու վրայ է որպէս զի յայտնի չընէ ինքզինք և մէկէն. «Տէ՛ր, եթէ դրամի պէտք ունիք, ահաւասիկ։» Եւ 300 րուպլի կ'հանէ կուտայ. երիտասարդը կ'ուրախանայ այս անսպասելի անակնկալին վրայ, իսկ քաղաքապետն ալ կ'ուրախանայ որ քննիչը դրամ առացաւ. ըսել է, կարելի պիտի ըլլայ զայն կաչառել։ Անմիջապէս կ'առաջարկէ այդ վատ սենեակը փոխել և իր տունն անոր տրամադրութեան ներքեւ կ'դնէ։ Ահա՛ այդ վրիպակը, այլընդայլանքը մինչեւ խաղին վերջը կ'տեւէ և ամենածիծաղելի հետեւութիւններու կ'յանգի։ Երկար է ամէնը պատմել, չատանամ քանի մը հատն յիչատակելով։ Մեր կեղծ քննիչը քաղաքապետին տունն հաստատուած, կ'ուտէ կ'խմէ կ'գինովնայ, չարունակ երկու ամիս։ Տեսարանի մը մէջ կ'ներկայանան դատաւորը, տնօրէնները, թղթատան տեսուչը մէկիկ մէկիկ և ամէնէն ալ 300 րբ. 400 րուպլի կ'կորզէ. յետոյ վաճառականներ կուգան գանգատներ կ'ներկայացնեն քաղաքապետին դէմ, խեղճ կիներ կուգան արդարութիւն խնդրելու կ'գոչեն, ծունկերուն կ'փաթթուին. ժողովուրդն աղերսագրեր կ'ուղղէ, ամէնը մէյմէկ բան ունի ըսելիք։ Մեր քննիչը դրամները կ'հաւաքէ, խիղճ չըներ ոչ մէկուն։ Ատոնցմով ալ չի գոհանար. կ'սիրաբանէ քաղաքապետին թէ՛ կնոջը թէ աղջըկանը հետ։ Ասոնք ալ իրարու հետ կ'մրցին որ երիտասարդին սիրտը չահին։ Երբ աղջկան ոտքն ինկած կը համբուրէ անոր ձեռքերը, մայրը վրայ կ'հասնի։ Այս նեղ դրութենէն ազատելու համար կտրուկ միջոց մը կ'առաջարկէ. թեւը կուտայ աղջկան և կ'ըսէ. «Ահա՛ իմ ապագայ կինս։» Զարմացո՛ւմ, այլութի՛ւն. Քաղաքապետն կ'հասնի վրայ, կ'իմանայ խրոխտութիւնը, ա՞լ երեւակայեցէք ուրախութիւնը,— ի՞նչ, այդ նշանաւոր անձն որ կոմսերու, դուքսերու հետ կ'ապրի, որ նոյն իսկ պալատը մուտք ունի [ինչպէս մեր կեղծ քննիչն ըսեր է] պիտի ըլլայ հիմա իր փեսան։ Շուտ, քաղաքը մուներիկ, թող ամէնն իմանան, հասկնան, լուսաւորութիւն ամէն տեղ։ Եւ յետոյ ի՞նչ դղեակներ, ի՞նչ ներքին գոհունակութիւն։ Ինք կ'ուզէ ժէնէրալ ըլլալ. ի՞նչ հաճոյք երբ իր աջէն և ձախէն օգնականներ, աստիճանաւորներ հետեւին. Բեղերսպուրկ բնակիլը լաւ է։ Նոր չրջաններ, նոր բարձր ընկերութիւններ, ի՞նչ բախտ՝ կ'գոչէ։

Եւ այսպէս մեր քաղաքապետը կ'երազէ ու կ'երազէ, բոլոր հին բարեկամներն ակնածանօք կուգան կ'չնորհաւորեն այս հազուագիւտ բաղդաւորութեանն համար։ Ամէնն ալ կ'զարմանան թէ ի՞նչպէս Բեղերսպուրկի բարձրաստիճան այսպիսի անձնաւորութիւն մը փոքրիկ քաղաքապետի մ'աղջիկը կ'առնէ։ Բարեբախտաբար մեր կեղծ քննիչ հետը միասին բերած է ծառայ մը, խորամանկ միտս մը։ Երբեք չի խօսիր, բան մը յայտնի չըներ, վասն զի իր տիրոջ պատուէն մաս մ'ալ միշտ իրեն բաժին կ'ըլլայ, բայց աւելի հեռատես ըլլալով իր տէրը, կ'ըսէ. «ալ բաւական է, պէտք է մեկնինք։» Շուայտ պարոնն որ հիմա բաւական դրամ հաւաքած է, կ'հաւանի եւ հրաման կ'ընէ որ ձիերը պատրաստեն, բնական է առանց ծախսի, իբր պետական մարդու ծառայութիւն։ Բայց անխոհեմութիւն կ'ընէ իր մէկ ընկերոջը նամակ մը գրել ուր կ'պատմէ թէ ի՞նչպէս զինքն իշխանի մը տեղ դրած են, թէ ի՞նչ պատիւներ, ի՞նչ չնորհներ կ'ըլլան իրեն, թէ ո՞րքան յիմար, ապուշ են քաղաքապետը, պաշտօնատարները։ Վերջապէս վերէն վար գեղեցիկ լուացք մը։ Այս նամակն ալ իբր պետական մարդ, ձրի պէտք է ղրկուի։ Երիտասարդը ծառային հետ կ'մեկնի իբր թէ օրուան մը համար։ Հազիւ թէ հեռացած է, թղթատան տնօրէնը ձեռքը նամակ մը կ'վազէ։ Նոյն պահուն սրահին մէջ հաւաքուած են ամբողջ բազմութիւնը չնորհաւորելու համար քաղաքապետը, պաշտօնատարները, կիներ, աղջիկը։ Նամակը կ'կարդացուի բարձրաձայն։ Ի՞նչ կայծակ, ի՞նչ չանթ։ Տեսարանը կ'արժէ տեսնել։ Քաղաքապետին գլխուն կ'արծես կ'փլէր ամբողջ տունն, ի՞նչ կսկիծ, ի՞նչ բարկութիւն կ'թափէր իր չփոթած, յուսաբեկ սրտէն։ Ահա՛ այդ ընդհանուր չփոթութեան պահուն կուգան լուր բերելու որ իսկական քննիչն հասած է։ Ապչութեան տեսարան մ'ալ հոդ, և—վարագոյրը կ'իջնայ։ Այս համառօտութիւն Ռեվիզօրի կմախքն է։ Ծայրէ ծայր կ'տեղան սրաբանութիւններ, ագահութեան, մեծամտութեան, փառասիրութեան պատկերներ։ Մոլիէռի «ծիծաղելի ազնուականները» կ'յիչեցնէ Բեղերսպուրկեան ընկերութեան կեղծ կողմերն և զօշաքաղութեան օրինակները ցուցադրելով։ Կատակը խառնուած է հեգնութեան, ծիծաղը լրջութեան՝ ա՛յնպիսի ճարտար եղանակաւ որ միայն հաճոյք մը կ'ունենաս, ո՛չ թէ միայն ջղային, ունկնդրելով մարդկային տկարութեան այդ բազմակողմանի նմոյչներուն։ Այդ յատկութեան համար է որ Կոկոլի անունն իր Ռեվիզօրով անջնջելի պիտի մնայ։

Մ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

Պոլիս, 30 Նոյմ.

ՌՈՒՍ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ Ի ԿՈՎԿԱՍ

Տփղիսէ կ'գրեն Նոյմ. 25 թուով.— «Կովկասը ռուս գաղթականներով լցնելու մասին «Կավկազ» կովկասեան լրագիրն հետեւեալն է ասում.

«Շատ լրագրներ միաձայն երգում են Կովկասում գաղթականութեան գործի կազմակերպութեան անհրաժեշտութեան մասին, գաղթականութեան մասին են։ Մենք միանգամայն հասկանում ենք այն մարդասիրական զգացմունքներն, որոնցմով առաջնորդւում են այդ լրագրները։ Մենք միանգամայն համոզուած ենք, որ ի բաց առեալ խաւարի կուսակցութեան պատկանող մի-երկու լրագրները, մնացած բոլոր լրագրներն այդ հարցին վերաբերւում են բարեխղճաբար, չխառնելով արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը ծակ ազգասիրութեան հետ։ Բայց մենք միենոյն ժամանակ պէտք է և խոստովանինք, որ այդ [ռուս] լրագրները մեծ մասամբ անծանօթ են Կովկասի գիւղատնտեսութեան նոյն իսկ տարրական կողմերի հետ։ Հակառակ դէպքում, նրանք այս հարցը քննելու ժամանակ չէին մոռանայ ի նկատի առնել որ Կովկասը բոլորովին անմարդաբնակ եւ կամ քիչ բնակուած երկիր չէ, որ բացառութեամբ զինուորական հողերի, նա խիտ է բնակուած. եթէ ի նկատի առնենք կազակների զինուորական ծառայութեան ժամանակ նրանց ունեցած ծախսերն, այն ժամանակ կ'համոզուենք, որ նոյն իսկ նրանց ունեցած հողերն անբաւարար են։»

«Կավկազ» լրագիրն ապա ցոյց է տալիս, որ հողի պակասութիւն Կովկասում եղել է դեռ եւս հին ժամանակներում, Վլադիմիր Մոնոմախի թագաւորութեան չրջանում։ Այն ժամանակ նոյն իսկ այնքան քիչ հող կար, որ դրա պակասութեան պատճառով նոյն իսկ որդեսպանութիւններ էին լինում։ Լրագիրը, հիմնուած ճիշտ տեղեկութիւնների վրայ՝ գալիս է այն եզրակացութեան, որ մինչդեռ Եւրոպական Ռուսիայում ամեն մի գիւղացու ընկնում է 3 դես. հող, Կովկասում, օրինակ՝ Թիֆլիսի չրջանում չի ընկնում նոյն իսկ 1/2 [կէս] դես.։

*** Կարսի նահանգում գտնուած դուխոբորներն [*] սկսել են իրենց հացհատիկները, խոտերն և այլ հարկաւոր բաները ծախել. ինչպէս երեւում է, գաղթելու են։ Այս բանն էլ բաւականին օգնում է հացի գինը թոյլ մնալու։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊՐԻ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Սահմանադրական Քլիւպին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Լորտ Սալզպըրիի։ Երեկոյթին կ'նախագահէր Քլիւպին նախագահ Լորտ Քինըոր. Քաղաքական Յանձնախմբերին անդամք և նախագահն ընդունեցին զԼորտ Սալզպըրի և սեղանատուն հրաւիրեցին, ուր հաւաքուած էին երկու հարիւր քառասուն հոգի։ Նախարարապետը ծափերով ընդունուեցաւ բոլոր ներկաներէն։ Երաժշտաց սրահին ճակատը ծածկուեր էր կապոյտ պաստառով մը, որ իր վրայ կ'կրէր Սահմանադրական Քլիւպի խորհրդանշանը, ճիշտ մէջտեղէն կտրուած՝ սուրով մը եւ գաւա-

(*). — «Հոգեմարտիկ» ռուս աղանդաւորները։

զանով. եւ ամէնէն վերը կայսերական Թագ մը՝ որոյ ամէն կողմը ցցուած էին ոսկեքանդակ վարդեր, ուղտափուշեր և առուոյտներ։ Լորտ Սալզպըրի կուրծքէն կախուած էր Ծնրակապի ժապաւէնն, իսկ Նախագահ Լ. Քինդոր Ս. Միքայէլի և Ս. Գէորգի ժապաւէնը։ Հացկերոյթէն ետք Գիլդհոլին բազմաթիւ անդամները սրահը լեցուեցան Լորտ Սալզպըրին մտիկ ընելու։ Նախագահին խնդրանօք ծխելը դադրեցաւ։ Թագուհիին կենաց բաժակէն ետք բաժակ առաջարկուեցաւ «մեր հիւրին» կենաց։ Որոտընդոստ ծափեր թնդացուցին ամբողջ սրահն եւ կ՚լսուէր «Զի նա պատուական մէկն է» երգը [Սալզպըրիի ակնարկելով]։ Նախարարապետը ճիշտ երեսունեւհինգ վայրկեան խօսեցաւ։ Անշուշտ Սալզպըրիի ճառին ամէնէն շահեկան մասն հետեւեալն է Անգլիոյ արտաքին աշխարհավարութեան վրայ. «Հարկաւ կ՚ըսէք թէ ի՛նչ պատահեցաւ իմ պաշտօնակիցներէս ոմանց որք արտաքին գործերու վրայ խօսեցան [Ծիծաղ]։ Այս խնդրոյ վրայ ճշմարտութիւնն այն է թէ այսօրուան քննադատները Փարաւոնին չափ անմիտ են։ Անոնք կ՚ըսեն թէ ամէն բանի մէջ ժողովուրդը մտերիմ խորհրդական պիտի ընես քեզ, եւ ամէն բան անոր պիտի հասկցնես։ Կ՚երեւի թէ անոնք չեն գիտեր որ եթէ ժողովրդեան ամէն բան պատմես, օտարին ալ ամէն բան պիտի հասկցնես [Ծիծաղ.] Սակայն Նշանակութեան արժանի պարագայ մ՚է այս։ Ժողովրդեան ամէն բան պիտի հասկցնես։ Աղէ՛կ, ես միշտ Նախամեծար համարած եմ մեծագոյն լռութիւնն, և թերեւս շատ պախարակուած եմ այսպէս ընելուս. բայց պաշտօնակիցներս միշտ միեւնոյն ճամբուն հետեւած չեն, եւ փորձած են շատ կամ քիչ վեր առնել վարագոյրն որոյ դէմ այնքան առարկութիւն եղած է։ Բայց արդիւնքն ի՞նչ կ՚ըլլայ.— Սա՛ թէ անոնք անմիջապէս կ՚պարսաւուին իբրեւ անգաղտնապահ եւ զրգռիչ լեզու գործածող (Ծիծաղ.) Երկուքն ալ ներելիք ճամբաներ չեն (Ծիծաղ.) Եթէ գաղտնապահութեան եւ լռութեան պէտք ունիս, կրնաս ձեռք ձգել զայն, բայց եթէ լռութեան հակառակին պէտք ունիս, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, չես կրնար յուսալ ձեռք ձգել ինչ որ գաղտնապահութիւն կ՚համարուի։ Երկու գաղափարները բացարձակապէս հակառակ են իրարու։ Չես կրնար համարձակօրէն եւ լիովին քննութեան տակ ձգել մեր առջեւ գտնուած արտաքին խնդիրներն, առանց միեւնոյն ատեն քննութեան տակ ձգելու մեզ հակառակ եղող կառավարութեանց օրէնսդրութիւններն. եւ զանոնք վարող անձերուն նախընթացը, դիտաւորութիւններն եւ հաւանաբար նաև անոնց գործերը։ Խնդիրը կարծիքի վրայ չէ. անգամ մ՚որ քննութեան սկսիս, տարբեր կերպով կարելի չէ ընել, եւ հետեւաբար դժբախտ Նախարար մը՝ որ խօսիլ սկսի, կա՛մ ինքզինքը կ՚նեղարկէ անգաղտնապահ և զրգռիչ ըլլալու, կամ ժողովրդեան ամէն բան չհասկցնելու պարսաւին։ Դուռը կա՛մ բաց ըլլալու է կամ գոց (Ծիծաղ). այս առակը թէ՛ դրան համար ճշմարիտ է և թէ բերնին։ Բայց մի՛ կարծէք թէ պաշտօնիս բերմամբ իմ վրայ ծանրացած այս լռութեան հարկը կրել դիւրին բան է։ Ասկէց աւելի մեծ բեռ չի կրնար ըլլալ։ Շատ բաներ կան զորս ուրախութեամբ պիտի ուզէի պարզել այս երկրին ժողովրդեան ներկայացուցիչներուն, եթէ կարենայի պարզել զանոնք առանց միեւնոյն ատեն պարզելու Եւրոպայի իւրաքանչիւր արքունիքի առջեւ։ Աննպաստ պարագայ մ՚է այս։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Արտաքին Յարաբերութեանց Յանձնաժողովոյն պէս մարմնոյ մը կազմութեան պակասը կ՚զգամ մեր երկրին մէջ։ Մեզ համար մեր Խորհրդարանին մէջ անկարելի է Միացեալ Նահանգաց այդ մարմինն ունենալ։ Նախարարի մը համար բախտաւորութիւն է կարող ըլլալ հանդիպելու իր քաղաքական կարծիքէն չեղող մարդոց եւ անոնց բացատրելու իր գործերուն պատճառները։ Այդ դիւրութիւն տրուած չէ մեզ, բայց կրնաք երեւակայել թէ պարտաւոր ենք դաշինք մը կնքել այս կամ այն Պետութեան հետ, երբ ըսուի մեզ թէ պէտք է կնքենք։ Այս պարտք կառոյ պէս բան մը կ՚ըլլայ, ուր երկու կողմեր անհրաժեշտ են, եւ եթէ միւսները չուզեն այդ դաշինքը կնքել, դժուարին է քեզ քու ձեռքովդ չինել զայն [Ծիծաղ]. Ճիշտ այսպէս ուրիշ շատ մը նկատումներ ալ կան, զորս եթէ յայտնապէս պարզեմ, անձնական սկզբունքներուս դէմ մեղանչած կ՚ըլլամ. բայց ահագին մխիթարութիւն կ՚ըլլայ եթէ կարենայի բացատրել ծածկելի կերպով գէշ ներկայացուած խնդիրները, սակայն չեմ կրնար խօսիլ առանց պարտաւորութիւնս ոտնակոխ ընելու։ Միայն թէ կ՚փափաքիմ քանի մը խօսք ըսել անցեալ տարուան արտաքին գործերուն վրայ, և քիչ մը բարոյական դուրս հանել անոնցմէ — միտքերը չինելու համար, ինչպէս պիտի ըսէր քարոզիչ մը։ Նախ, այս երկրին ժողովրդեան կողմէ ներկայ կառավարութեան տրուած ահագին ոյժը։ Ամենքս ալ գիտենք թէ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետերն ո՛րքան գովուեցան իրենց հայրենասիրական աջակցութեան համար։ Շնորհակալ եմ անոնց օժանդակութեններէն եւ զգացմանց ակներեւ միակերպութենէն զոր մեր երկիր դրաւ իր խօսքերուն եւ գործերուն մէջ [Կեցցէներ]։ Բայց կ՚փափաքիմ որ քիչ մը դառնանք այս վարդապետութեան շուրջը։ Եթէ ճշմարիտ է որ ժողովրդեան միաձայնութիւնն ահագին ոյժ մը տուաւ մեզ, երբ ոմանք կ՚խորհէին թէ Անգլիա պիտի ստիպուի պատերազմ ընել, նոյնչափ ճշմարիտ է նաև որ եթէ այդ միաձայնութիւնը պակսի, կառավարութեան համար դժուար է պատերազմ ընելու պէս ծանր խնդիր մը քննութեան առնել։ Շատ անգամ խրատ տուողներ եղան ինձ այս կամ այն դժուարութեան ատեն պինդ եւ ազդու քաղաքականութեան մը հետեւիլ։ Բայց հանրային մեծ շահեկանութիւն ունեցող խնդիրներ չեն անոնք։ Ճշմարիտ չէ՞ միթէ որ, երբ նախարար մը ստիպուի պատերազմ սպառնալ օտար Պետութեան մը, հասարակաց ամբողջ կարծիքն իր ետեւը պէտք է ունենայ, եթէ ոչ, չի կրնար գտնուիլ իր սպառնալիքն իրականացնելու դիրքին մէջ։ Այս կերպով իրեն վնաս չըլլար. կրնայ քաշուիլ, բայց երկրին համար սոսկալի հարուած մ՚է [Կեցցէներ]։ Անգլիոյ համար ամենամեծ տկարութիւն պիտի համարուի, եթէ Նախարարութիւնն իր ազգայ բանակցութեանց մէջ ստիպուի յայտնապէս պատերազմ հրատարակել, եւ անդին ժողովուրդն այդ ահագին զոհն ընելու համար մէջ բերուած պատճառը բաւական չի համարի։ Եւ հետեւաբար այս վերջին խնդրոյն վրայ ժողովրդեան միաձայնութիւն եւ կառավարութեան շնորհուած ոյժը կ՚ազդեն մեր դատողութեան վրայ թէ հա՞րկ է պատերազմ ընել բանակցութեանց միջոցին ծագած սա կամ նա երկրորդական տարբերութեան մը համար [Կեցցէ]։ Մեր տարեկան փորձառութեններէն քաղած երկրորդ կէտն է խնդրել մեր քննադատներէն որ հաճին նկատի առնել մեր արտաքին գործերուն ամբողջութիւնը. պէտք չէ նկատի առնեն սա՛ մէկ պարագան կամ նա՛ միւս պարագան կամ երրորդ պարագայ մը, այլ թէ արդիւնքն ի՞նչ եղած է, երբ մեր ամբողջ գործն տէքի առջեւ բերուի։ Երբ հաշուետումարները փակուին և հաշուեկշիռն երեւան գայ, այն ատեն միայն դատաստան ըրէք, այլ դատաստան մի՛ ըրէք անհատական վաղանցիկ կէտերու վրայ։ Ինչ ինչ խնդիրներու մէջ կրնաք իրաւունք ունենալ պատերազմիլ փափաքելու, և ըսելու թէ դիւ վերջնական քայլը չառնուիր։ Բայց վերջնական քայլը չառնելնուս համար զմեզ դատապարտելէ յառաջ, պէտք է ապահով ըլլալ թէ չկա՞ն արդեօք ուրիշ կարելի կամ անմիջական խառնաշփոթութիւններ, որ անհրաժեշտ ընեն խնայողութեամբ գործածելու կառավարութեան տրամադրութեան ներքեւ գտնուած ոյժը [Ուրախութեան ծափեր]։ Ասոնք ամենքն հաշուի առնելու կէտեր են։ Ունիք բաւական մեծ զօրութիւն մը, շատ մեծ զօրութիւն մը, մասնական զօրութիւն մը, որովհետեւ մեծ մասամբ նաւային է, թէեւ շատ լաւ զօրութիւն մը։ Բայց այս զօրութիւն կրնայ հաւասար չըլլալ մէկէ աւելի ճիգերու դէմ. եւ եթէ գիտէք որ մօտալուտ է մեզ համար այդ ճիգն ընել, միթէ խելացութի՞ւն է նախապէս ձեր զօրութիւնը վատնել երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող խնդրոյ մը համար։ Մեր դէմ եղնիլք ամբողջ գործերը պէտք է նկատի առնել։ Վաճառականը կրնայ տեսնել որ ինչ ինչ բաներու մէջ յաջողութիւն գտեր է, ուրիշներու մէջ յաջողութիւն չէ գտեր, որովհետեւ չէ կրցեր բաւական չափով դրամագլուխ գործածել այդ միւս բաներուն ձեռնարկութեան համար։ Բայց կրնայ իր բոլոր դրամագլուխն ապառել յաջողած գործին վրայ, կամ կրնայ իր բոլոր դրամագլուխը վերապահել այն գործին համար որ գիտէ թէ գլխուն պիտի գայ, եւ որուն յաջողութեան համար գիտէ թէ պէտք պիտի ունենայ իր բոլոր դրամագլխին (Կեցցէներ)։ Ուստի կ՚խնդրեմ որ եթէ ձեր կառավարութեան գործին վրայ դատաստան ընէք արտաքին խնդիրներու մասին, արդարադատ ըլլաք, որովհետեւ անիրաւ ըլլալով ձեր երկիրը կ՚տկարացնէք։ Ամբողջութեան ընդհանուր արդիւնքը դիտեցէք, եւ տեսէք թէ կառավարութիւնը կրցա՞ծ է իր ձեռքն աւանդ տրուած մեծ իշխանութիւնն եւ ոյժերը գործածել յարմար, վայելուչ եւ գոհացուցիչ կերպով։

«Ցորչափ կ՚ընդարձակուի մեր կայսրութիւն, ա՛յնքան կ՚աճի մեր կայսերական ոգին, և ա՛յնքան ալ ստիպուած ենք իմացնել դատաստան ընողներուն թէ այս ամէնը գործ կ՚ստեղծէ մեզ համար, և նկատի առնել թէ ի՞նչ սկզբունքներով պէտք է գործենք։ Ներկայ ժամանակիս վտանգաւոր փորձութիւնն ա՛յն է թէ մի՛ գուցէ բանաստեղծութիւնը պաղարին հաշիւներու տեղը բռնէ (Ծիծաղ և կեցցէ)։ Եթէ փորձուիք այդ սխալին մէջ իյնալ, Սէրտար Քիչնէրի նայեցէք (Կեցցէներ)։ Նայեցէք ի՛նչ հիանալի արդիւնքներ ձեռք բերաւ, իր ձեռնարկութեան տարրերը նկատողութեան առնելով գործի տէր մարդու կատարելութեամբ։ Եթէ մեղրածորան լեզուի, բանաստեղծութեան և պերճ ու ճամարտակ խօսքերու տար ինքզինքն, եթէ իր յոյսը դնէր իր նախնեաց քաջագործութեանց (Ծիծաղ) և իր հայրենիքին մեծութեան իրեն ներշնչած զգացումներուն վրայ, կրնար յաջողիլ կամ կրնար չյաջողիլ, ճիշտ ինչպէս ուրիշ երկիր մ՚ըրաւ որուն չեմ ուզեր մասնաւոր ակնարկութիւն ընել [Քրքիջ]. [Լորտ Սալզպըրի Յունաստանի վերջին պատերազմին կ՚ակնարկէ, Մ. Խ.], բայց Սէրտարը գործը գիտցող վաճառականի պէս վարուեցաւ, ճիշտ մեր վերեւ ակնարկած մեթոտին հետեւելով [Կեցցէներ]։ Թո՛ղ այդ սխալը մեր երկրին սխալը չըլլայ բնաւ։ Կայսրութիւնը կ՚յառաջդիմէ և պէտք է յառաջդիմէ [Կեցցէներ]։ Մեր ունեցած հզօր ոյժը պէտք է գործածուի անսխալ և անխնայ, բայց խոհեմութեամբ, Կայսրութեան շահուց յառաջդիմութեան և մարդկութեան օգտին համար [Կեցցէներ]։ Եւ ապագային երջանիկ պիտի ըլլայ ա՛յն Նախարար որ կարող ըլլայ տալ ձեզ հաշիւ մը այնքան լաւ որքան կ՚խորհիմ թէ կրնամ ես տալ ձեզ այսօր» (Ուրախութեան և երկարատեւ ծափեր)։

«Ո՞Վ ՊԻՏԻ ՎԱՐ ԱՌՆԷ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՐՕՇԸ ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՑ ՄԷՋ»։ — Մր. Մաքինլիի այս խօսքը բոլոր ամերիկեան օրաթերթերուն շրջանը կ՚ընէ մասնաւոր հպարտութեամբ մը։ Նախագահը Նահանգներուն մէջ պտոյտ կ՚ընէ, և կ՚ըսուի թէ այժմէն բացած է պայքարը Նախագահութեան վերընտրելութեան համար։ Ամերիկեան աշխարհակալ ծաւալման քաղաքականութեան և Մր. Մաքինլիի ախոյեան Մր. Պրայընի յայտարարութիւնք երկրին մէջ արձագանգ չեն գտներ։ Մր. Պրայըն կ՚փափաքի որ Խորհրդարանը չընդունի հաշտութեան դաշնագիրն, որ այնքան իւղոտ պատառներ կուտայ Ամերիկայի։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ. — Մատրիտի կարեւոր օրաթերթերէն Հէրալտօ, «Ելմտական խնդիրը» վերնագրով յօդուածին մէջ կ՚նկարագրէ Սպանիոյ ելեւմտից իրական վիճակը։ Ըսելով թէ ճշմարտութիւնը պէտք չէ ծածկել, օրաթերթը թիւերով ցոյց կուտայ թէ ազգային բոլոր պարտքերուն տոկոսն ևն., արդէն 635 միլիոն բեզեդասի կ՚հասնի, և կ՚հետեւցնէ. «Քանի որ Սպանիոյ եկամուտն 866 միլիոն է միայն, Պետութիւնն իր տրամադրութեան տակ կ՚ունենայ միայն 231 միլիոն։ Արդ, քաղաքային հանգստեան թոշակներն և ուրիշ անհրաժեշտ ծախքերուն գումարը կը բարձրանայ 74 միլիոնի. հետեւաբար 157 միլիոն միայն կ՚մնայ Պատերազմական, Ծովային, Դատական, Հանրային Կրթութեան. Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատուներուն ահագին ու անթուելի ծախուց համար։ Իրաց այս վիճակին առջեւ պէտք է, կ՚ըսէ օրաթերթը, զեղչել հանրային պարտուց տոկոսը։

ՎՃՌԱԲԵԿ ԱՏԵԱՆԸ արտօնեց Տրէյֆիւսի ընտանիքին փաստաբան Մ. Մոռնառ որ քննէ բոլոր վկաներուն տեղեկագիրներն որք Վճռաբեկ Ատեանին հաղորդուած են։ Ասոնք են Մ. Քավէնեաքի, Մէրսիէ, Պիյյօ, Զիւրլէնտէն և Շանուան զօրավարներուն [ամենքն ալ նախկին պատերազմական նախարարներ), Ռոժէ, Կայիֆէ, Կոնս և Պուատէֆռ զօրավարներուն, Բիքառ գնդապետ և հարցաքննիչ դատաւոր Մ. Պէրդիւլիւսի տեղեկագիրները։ Ֆրանսայի Արքայական Երիտասարդութեան Յանձնախումբը ծանուցագիր մը ցրուելով Բարիզի և բոլոր Ֆրանսայի մէջ, զայրոյթ կը յայտնէ Բանակին և զինուորական ատեաններու կազմութեան դէմ եղած յարձակումներուն վրայ։ Այս ծանուցագիր, զոր ստորագրած է Պ. Պասդառ տ՚Էդան, կը յայտարարէ որ, եթէ մինչև հիմա հրաշքով Բանակն հանրապետական ոգւոյն չփումէն ապականած չէ, այս միջոցիս կատարեալ խզում մը կայ անոնց մէջտեղ։ Մէկ կողմը կայ «Բուն Ֆրանսան և Բանակն» և միւս կողմէ «Հանրապետութիւնն ու Հրեաները»։ Վերջապէս ծանուցագիրը կը գովէ վերջերս Օրլէանի դուքսին արտասանած խօսքերը թէ «իր նախախնամական և պատմական պաշտօնը Բանակին պետը կ՚ընեն զինքը»։

—Կոլուա կ՚ամբաստանէ Վճռաբեկ Ատեանը թէ արգիլած է պատերազմական նախորդ նախարարներուն բոլոր իրենց գիտցածն ըսելու, ազդարարելով անոնց թէ իրենց վկայութիւնները պիտի հաղորդուին հակառակ կողմի փաստաբանին — այսինքն հրատարակութեան տալ իրողութիւն մը, որոյ վրայ զօրավարք ստիպուած են լռութիւն պահել։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ յունուարէ սկսեալ վեց ամսուան ելմտացոյցը քուէարկեց բանակին և նաւատորմին համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Ելմտացոյցի Յանձնաժողովոյ նստին մէջ տեղեկաբեր Մ. Բէլդան անակնկալ յուզում յառաջ բերաւ, մերժելով կառավարութեան ելմտական առաջարկութիւններն, եւ յայտարարելով թէ Յանձնաժողովը չի կրնար Երեսփ. Ժողովոյ ներկայացնել պիւտժէ մը որ բաց ունի։ Յանձնաժողովոյ Նախագահ Մ. Մըլիւռէօր յարեց թէ Մ. Բէյդրալի առաջարկութիւն շատ օրինաւոր է, և ըստ այնմ հրաւէր կարդաց անդամներուն՝ պիւտժէն ետ ղրկել նստաշրջանին փակումէն առաջ, եթէ ոչ պիտի հրաժարի։ Մ. Բէլդան ևս սպառնաց հրաժարիլ, եթէ իր տեսութիւնները չընդունուին։ Յանձնաժողովը կ՚ջանայ հնարք մը գտնել այս ցաւալի դէպքին առաջքն առնելու։ Նախարարապետ Մ. Տիւբիւիի կարծիքը պիտի հարցուի պիւտժէն նոյնութեամբ ետ ղրկելու առաջարկութեան վրայ։

ՀԱԿԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՑՈՅՑՆ ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԻ ՄԷՋ. — Վիէննայի թերթերէն առնելով ծանուցինք թէ Բիրսըն անուն ամերիկացին անգլ. դեսպանատան ապակիներու դէմ քար նետած էր։ Անգլիական թերթեր կ՚ամբողջացնեն այս դէպքի պատմութիւնը։ Բիրսըն 29 տարեկան է, և արհեստով տպագրիչ։ Աղիւս նետեց դեսպանատան դահլիճին մէջ ուր նստած էին դեսպանին ընտանիքն, և Օր. Բոնսֆոդ գարշապարէն վնասուեցաւ, բայց թեթեւակի, որովհետեւ նետուած աղիւսն ոյժը կորսնցուցած էր մինչև իրեն հասած ատեն։ Քանի մը պատուհաններ ջախջախեցան, և դեսպանատան դրան ամէնէն գեղեցիկ ապակեփեղկը կոտրեցաւ։ Նիւթական վնասն 700 տոլարի կը հասնի։ Անմիջապէս հեռաձայն գործիքով ոստիկանութեան իմաց տրուեցաւ, որ երբ վրայ հասաւ, արդէն դեսպանատան սպասաւորները կալուի բռնած էին Բիրսընի հետ։ Բիրսընի մայրն ոստիկանատուն երթալով յայտարարեց թէ իր զաւակ տարօրինակ ընթացք մ՚ունէր յունիսէն ի վեր երբ իր դպրոցական վկայագիրն առաւ, թէև երկու տարի իր ուսմանց պարապեցաւ խնամով, Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարին և դեսպանին միջև զեկուցումներ եղան այս դէպքին հետեւանօք։ Բիրսընի քոյրը փաստաբան մը բռնեց բանտարկեալին ի նպաստ բարեխօսելու։ Եթէ յետ քննութեան հաստատուի Բիրսընի յիմարութիւն, յիմարանոցի մը մէջ պիտի դրուի։ Անգլիական դեսպանատան մէջ այս դէպքին մեծ կարեւորութիւն չի տրուիր։ Օր. Բոնսֆոդ քանի մը ժամ միայն անկողին ինկաւ իր վէրքին համար։ Դեսպանն ո և է միջամտութիւն պիտի չընէ Բիրսընի դատավարութեան ատեն։ Բիրսընի մայրն իր զաւկին ազատութիւնը կը պահանջէ պնդելով թէ յիմար է նա, և թէ իր եղբօր կեանքին ալ սպառնացած է։ Իսկ ինք Բիրսըն կ՚յայտարարէ թէ գործիք եղած է Ամերիկացիներուն ցաւերն յայտնելու Մեծին Բրիտանիոյ դէմ։ Երբեմն կատաղութիւն կուգայ վրան։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐԸ. — Դարերէ ի վեր Քրիստոսի դիմագծութիւնը մասնաւոր հետաքննութեան, և նաև կարելի է ըսել, տաք վիճաբանութեանց առարկայ եղած է։ Շատ կանուխ դարերու մէջ այնպէս կ՚խորհուէր թէ Փրկիչն Իր անձին անարժան կ՚համարէր ձեւի և կերպարանքի հրապոյրները գործածել իր սուրբ պաշտօնին օժանդակելու համար։ Իր վարդապետութեան գեղեցկութիւնը միայն կ՚վայլէր աստուծոյ մը՝ իր անձնազոհութեան պաշտօնին կատարման մէջ։ Վերջն ուրիշներ գոհացան ըսելով թէ Աստուածութեան ճառագայթումը չէր կրնար տգեղ ընել զՅիսուս։ Վէճը շարունակուեցաւ դարերով, և մեր Փրկիչ գեղարուեստի զանազան վարպետներէ զանազան դիմագծութեամբ նկարուեցաւ։ Վէլասքուէզի Քրիստոսը չի նմանիր Ռամպրանտի Քրիստոսին եւ ուրիշներուն. բայց հիմա նոր պատկեր մը երեւան կուգայ։ Պուայէ տ՚Աժէն անուն Ֆրանսացի մը, որ Լուվրի վրայ երկասիրութիւն մ՚ունի, պղնձեայ հետաքրքրաշարժ մետաղ մը գտեր է ի Հռոմ հին դրամներ ծախող մէկու մը խանութին մէջ։ Տասն սանդիմ տալով կ՚գնէ զայն, խորհելով եբրայեցերէն գիրեր գտած ըլլալ քրիստոնէական թուականին նախնական ժամանակներէն մնացած։ Մանրազնին քննութենէ ետք յայտարարուեցաւ թէ այս մետաղ Յիսուսի պատկերը կ՚կրէ։ Կենդանագիրը կիսադէմք մ՚է, գլուխը քիչ մը յառաջ ծռած։ Ճակատը բարձր է, պեխերը շատ քիչ կ՚երեւին, մօրուքը սրածայր է։ Մազերն երկայն և գռուզ են։ Դիմագծերն ամբողջութեամբ կանոնաւոր կոչել կարելի չէ, թէեւ վերջին աստիճան հրապուրիչ։ Մ. Պուայէ տ՚Աժէն իր այս գիւտով Բարիզ վերադառնալէ ետք, մետաղը ցոյց տուաւ բազմաթիւ դրամագէտներու, որք վճիռ արտասանեցին թէ շատ հին ժամանակէ մնացած է այն, թէեւ երաշխաւորած չեն ըլլար այս կերպով անոր վաւերականութիւնը։ Եբրայեցերէն արձանագրութիւն է. «Մեսիան, թագաւորը, խաղաղութեամբ պիտի գայ։ Մարդոց լոյսն է, մարմնացեալ և կենդանի։» Այս մետաղին պղնձէ և արծաթէ օրինակներն առնուած են։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՖԻՆԼԱՆՏԻՈՅ Մեծ-դքսութեան ամբողջ բնակչաց թիւը կ՚հասնի 129 միլիոն 211,114 հոգւոյ։ Միջին հաշուով, ամէն մէկ քառակուսի հազարամեդրի վրայ 7 բնակիչ։ Եւրոպական Ռուսիա 100 արուի վրայ կ՚հաշուէ 102 կին. իսկ գաղթային Նահանգներու մէջ 100 արուի վրայ 98 կին. ընդարձակ դաշտերու մէջ [սղէր] 89, Կովկասի մէջ 89 եւ Թուրքաստանի մէջ 98 %։ Տասնեւինն քաղաքներ ունին 100,000է աւելի բնակիչ եւ երեսուն հինգ քաղաք ալ 50-100,000 բնակիչ։ Ռուսիոյ ժողովրդեան մեծագոյն մասն Սլաւ է. 84 միլիոն Սլաւներէն 9 միլիոն Լեհ են։ Քանի մը միլիոն Թուրք-Թաթար, 3 միլիոն Հրեայ, մէկ միլիոնէ աւելի Հայ եւ այնչափ ալ գերմանացի Պալթիկեան նահանգաց մէջ։ Կրօնական տեսակէտով, 55 միլիոն յունադաւանք, 15 միլիոն այլադաւանք, 8 միլիոն հռովմէականք եւ 3,500,000 լուտերականք։ Յաւելունք թէ Ռուսիոյ ժողովուրդն արագութեամբ կ՚բազմանայ։ 1892ին միայն 108 միլիոն ժողովուրդ ունէր, ըսել է թէ 21 միլիոնի առաւելութիւն մը եղած է 6 տարուան մէջ։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ. — Պելժ գրագէտի մը եւ Պրուսէլցի կարեւոր արուեստաւորի մը որդւոյն միջեւ մենամարտ մը տեղի ունեցաւ Պելժիոյ մէջ որ շատ աղմուկ հանեց։ Երկու հակառակորդաց անունները խնամով կ՚ծածկուին։ Մենամարտին պատճառը... կնոջ մատ կայ։ Կռիւն սկսաւ կռուփի հարուածներով որ աւելի սաստկանալով որոշուեցաւ հրացանով մենամարտին վերջ տալ։ Կռուողք զարնուեցան առանց վկայի և առանց բժշկի։ Գնտակներու առաջին փոխանակութեան մենամարտը վերջացաւ, որովհետեւ երկու հակառակորդք միանգամայն վիրաւորուած էին։ Կ՚աւելցնեն թէ այն կին որ այս մենամարտին պատճառ եղած է, անմիջապէս գացած և տեղեկութիւն առած է այս . . . սիրոյ . . . կատաղիներու վիճակին վրայ։

ՍՈՖԻԱՅԷ կ՚հեռագրուի թէ Սոպրանիէն որոշեր է Պուլկարիոյ ամբողջ հանրային պարտքն 5% հասութաբեր թուղթերու դրամագլխի մը վերածել որոյ անուանական գումարը պիտի ըլլայ 290 միլիոն ֆր։ Սոպրանիէն ստուար մեծամասնութեամբ հաւաներ է նաեւ որ պուլկար կառավարութիւնն Արեւելեան Երկաթուղեաց ընկերութեան վերաբերեալ գիծերէն 309 քիլոմեդր երկաթուղի գնէ եւ գործածէ։

ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ Նիքոլա իշխան Ցեթինէի մէջ փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանին, որ այցելած էր իրեն առաջ։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՊԸՆՈՒԱ, Ֆրանսացի հռչակաւոր աւազակ մը, անցած շաբթու անձնատուր եղաւ, ինքզինքը վար նետելով Եւրէա շոգենաւէն որ Պիրէոնէ ճամբայ ելած էր Շիրա երթալու համար։ Նաւապետը նաւը կեցնելով՝ երկար ատեն փնտռել տուաւ, բայց մարմինը ջուրէն երեւան չելաւ։ Պընուա Բարիզի մէջ բազմաթիւ գողութիւններ գործած էր, եւ ոստիկանութեան խիստ խուզարկութիւններէն փախչելու համար Յունաստան ապաստանած էր։ Սակայն ֆրանսական ոստիկանութիւնն երեւան հանեց գողին հետքերն, եւ յատուկ պաշտօնեայ մը Աթէնք ղրկուեցաւ։ Ֆրանսական դեսպանատունն ոճրագործին յանձնումը պահանջեց, եւ Պընուա իմանալով որ Պիրէոն հասածին պէս պիտի ձերբակալուի, նախամեծար համարեց մեռնիլ քան ոստիկանութեան ձեռքն իյնալ։

ԳՈՂՑՈՒԱԾ ԿԻՆԵՐ. — Ամերիկայի տարօրինակութեանց շարքը բնաւ պէտք չէ վերջանայ։ Լրագիրն ամէն օր այդ Եանքիներու աշխարհէն տարօրինակ լուր մը պէտք է տան։ Աւասիկ անհեթեթ բարքերու երեւոյթ մը եւս։ Օկլահոմա գաւառին մէջ, ուր գաղթականութիւնը նոր սկսած է ընդլայնում գտնել, կիները քիչ են, եւ իրարու ձեռքէ կ՚յափշտակուին ճիշտ այնպէս, ինչպէս կ՚ընէին հինաւուրց Հռովմայեցիք Սաբինացւոց նկատմամբ, իրենց կենաց ընկերուհիներ ճարելու համար։ Այդ գաւառին մէջ, կին գողնալու դէպքերն ա՛յնքան ընդհանրացած են, որ ոչ ոք կ՚զարմանայ երբ տեղական թերթի մը մէջ կարդայ հետեւեալ հատուածն որ կ՚պատմէ թէ թերթին հրատարակիչն յաջորդաբար գողցեր է խմբագրին երկու կիներն։ «Երէկ դարձեալ ամուսնացանք։ Անշուշտ մեր սիրելի ընթերցողները կը յիշեն թէ մեր երկու առաջին կիները մեր թերթին հրատարակիչը գողցաւ»։ Այս տեսակ նոր անպատեհութեան մը առաջքն առնելու համար, այս անգամ ամուսնացանք այնպիսի կնոջ մը հետ, որ գրաշարուհի և տպագրչուհի ըլլալով միշտ մեր աչքին առջեւ կ՚գտնուի։ Մեր այժմեան կինը տպարանական տառեր պիտի շարէ։ Մեք անդին պիտի հարուածենք բոլոր այն խանութպաններն, որք ծանուցում չտալով մեզ, կ՚փակցնեն իրենց ապրանքներն խանութներու մէջ։»

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՔԴ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ
Ցամձն կ՚առնու ակռայի վիրաբուժական և արհեստական ամէն տեսակ գործողութիւնք, ըստ առողջապահական նոր դրութեան։ Թմրեցուցիչ դեղերով առանց ցաւի ատամնահանութիւն. աղքատաց համար ձրի։ Բաց ի կիրակիէ ԱՄԷՆ ՕՐ 11—6 [Ե.] կ՚ընդունի իրեն դիմողները։ Բէյօղլու, Մեծ Փողոց, Կալլինի-Սէրայի դիմաց, Թիւ 200։ 70—64

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Սելանիկի Վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Պէրութի նոյն դատարանին նախագահ Րէշատ պէյ, որուն յաջորդեց Սելանիկի Վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ Ալի Րիւշտի էֆ.։

Պէրութի Առեւտրական Ատենին Նախագահ անուանեցաւ Նախադատ Ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ Մուսա Քեազիմ էֆ., որուն յաջորդեց նոյն դատարանին նախագահ Նաջիփ էֆ.։

Պաղտատի Նախադատ Ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Շքոտրայի Նախադատ Ատենին ընդհ. դատախազի օգնական Մէհմէտ Նէճիպ էֆ., որուն յաջորդեց Բրէվէզայի Նախադատ Ատենին պատժական ճիւղին նախագահ Ֆէյզուլլահ էֆէնտի։

Բրէվէզայի Նախադատ Ատենին պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Կիւմիւշհանէի Նախադատ Ատենին ընդհ. դատախազի օգնական Ահմէտ Զահիտ էֆ.։

Նիյտէի Նախադատ Ատենին ընդհ. դատախազի օգնական անուանեցաւ Սելանիկի նոյն դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Մէհմէտ Ալի էֆ.։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Պաշտօնական ազդ մը կ՚ծանուցանէ թէ վիճակահանութեան պարգեւներն ու կարգաթիւերը ցոյց տուող ցանկին առաջին մասը, մինչեւ 75,000 թիւ, արդէն հրատարակուած և հրապարակ հանուած է ի գին 40 փրյի. փափաքողք կրնան գնել Նէմիզատէ Թահսին պէյի գրասենեկէն և Սէրվիչէն տպարանէն։

ԴԱԴԱՐՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ. — «Քոնդանդինուբոլիս լրագիրն, օրինաց հակառակ ընթացքին պատճառաւ, այս օրէն սկսեալ դադարման դատապարտուած է անպայման կերպով։»

ՆԻՔՈԼԱ - ՆԻՔՈԼԱՅԷՎԻՉ Մեծ-Դուքսն, երէկ առաւօտ, քաղաքային զգեստով, Նորէն Պոլսոյ կողմն անցաւ և կրկին այցելեց Մեծ-Շուկան, ուր կարեւոր գնումներ ըրաւ, մանաւանդ քանի մը ծանրագին գորգեր գնեց հնավաճառներէ։ Իսկ Մեծ-դքսին հետեւորդք և Բրութհ շոգենաւուն սպայք, պալատական կառքերով, գացին այցելել Կայս. Գանձարանն եւ Պոլսոյ զանազան պատմական յիշատակարանները։ Յետոյ պալատական նաւակներով գացին այցելել Վոսփորի Կայս. պալատները։ Նիքոլա Նիքոլայէվիչ մեծ դուքսը միջօրէին դեսպանատան մէջ ճաշեց, և իրիկունն ալ հոն ընթրեց։

—Վեհ. Սուլթանը զուտ արաբական ազնուազգի նժոյգ մը նուիրեց Նիքոլա Նիքոլայէվիչ Մեծ-Դքսին։ Կայս. երկու թիկնապահներ երէկ միջօրէին ռուս դեսպանատունը տարին արաբական յովատակը։

—Զարն, իր անուան տարեդարձին առթիւ, Ուքազ մը հրատարակեց, որով երկրագործական Պանքային պարտք ունեցող գիւղացւոց յանձնառութիւնները կ՚թեթեւցնէ, տոկոսին սակն %ին 4½էն 4ի իջեցնելով։

—Նիքոլա-Նիքոլայէվիչ մեծ-դուքսն, որ երէկ պիտի մեկնէր, այսօրուան յետաձգեց իր մեկնումը։ Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ն. Կ. Բարձրութիւն այս առաւօտ Կայս. Պալատ երթալով, իր հրաժեշտի ողջոյնը պիտի մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին, և ապա Տօլմա-Պահչէէ ուղղակի Բրութհ շոգենաւը պիտի երթայ։ Բրութհ այսօր միջօրէին պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ. — Հելլենական դեսպանատունը Բ. Դռնէն խնդրեց որ Թեսալիոյ սահմանագլխին վրայ Բանթելէմոնի մաքսային կայանը նորէն իր նախկին տեղը, Բաբուլիոս Ագընթըսը, փոխադրուի, որովհետեւ սահմանագլխի երկու կողմանց մաքսատուներն իրարմէ շատ հեռի ըլլալով, մաքսանենգները դիւրաւ կրնան խաբել մաքսային գէտերուն արթնութիւնը։

— Նոյն դեսպանատունը խնդրեց նաեւ կայս. կառավարութենէն որ Յունաստանէ Թուրքիա ներմուծուած երկրագործական և ճարտարարուեստական արտադրութիւնք, ինչպէս ձէթ, աճառ, գինի, գոնեաք ևլն, մաքսատանց մէջ քիմիական տարրալուծութեան չենթարկուին, որովհետեւ անոնց անարատութիւնն հանրածանօթ է?!, քանի որ խարդախութեան տարերք գոյութիւն չունին?! Յունաստանի մէջ և Նախնական նիւթը շատ աժան է հոն։ (Մոնիդէօռ)

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Մ. Բանսա և յունական դեսպան իշխան Մավրոքորտադօ երէկ առաւօտ Թոգատչիֆթլիկի գացին զբօսական պտոյտ մը կատարելու և որսալու համար։

ՍԸՐ Ա. ՊԱՐԹԼԷԹ, որ Սելանիկի և Իզմիրի փողոցներն ելեկտրական լուսաւորելու և ելեկտրական թրամուէյներ բանեցնելու մենաշնորհը խնդրած է հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն հրաւէր ստացաւ իր դրամական կարողութիւնն հաստատել վստահելի Պանքայէ մը երաշխաւորեալ վկայականով մը։ Սըր Ա-

Պարթըէթ արդէն այս նպատակաւ բրած էր իր վերջին ճամբորդութիւնն ի Լոնտոն։

ՊԱՊԱԿԱՆ Նուիրակ Տ. Պոնէթթի երեք գերմանական դեսպանատունն իրթալով, տեսակցեցաւ Պարոն Մառշալի հետ։

ԴԱՆԻԱԿԱՆ Փիլիզ մարտանաւը Պիրէոն հասաւ։

ԹՈՒՐՔԵՒՍԵՐԲ ՍԱՀՄԱՆԱՑՈՅՑԸ. — Կայս. Դիւանին Ա. Թարգմանիչ Տավուտ Էֆ.ի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովը, մասնակցութեամբ սերպ պատուիրակներուն, երէկ Ա. անգամ ըլլալով գումարուեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, այս յանձնաժողով ժամանակաւոր սակացոյց մը պիտի պատրաստէ, որ գործադրելի պիտի ըլլայ, մինչեւ որ սերպ իւրուք առեւտրական դաշնագրի մը վրայ համաձայնութիւն գոյանայ երկու դրացի պետութեանց միջեւ։ Կ. Պոլսոյ վաճառական դասուն կողմէ նոյն յանձնաժողովին անդամ կարգուած Գասպրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան եւս ներկայ էր նիստին։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնն Անատոլուի երկաթուղեաց տնօրէնին հաղորդեց բերանացի այն որոշումները զորս կայս. կառավարութիւնը տուած էր Հայտարփաշայի քարափներուն ու նաւահանգստին շինութեան համար։ Տնօրէն Մ. Ցանտէր խնդրեց որ այս վճռուած գրաւորապէս հաղորդուի ընկերութեան, որ պատրաստ է ի նկատ առնել զայն։ Բ. Դրան առաջարկած պայմաններուն մէջ, զորս ծանօթացուցած ենք արդէն նախընթաց թըւով մը, կ'գտնուի նաեւ սա պայման թէ կայս. կառավարութիւնն ուզած ատենն իրաւունք պիտի ունենայ նաւահանգիստն ու քարափը գրաւելու։

ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՄԸ.— Թայմզի վիեննայի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Դամասկոսէ մինչեւ Պարսկային ծոցն երկաթուղւոյ մը շինութեամբ, Միջերկրական ծովը Պարսկային ծոցին հետ կապելու կարեւոր խնդիրը կայս. կառավարութեան ուշադրութիւնը գրաւած է։ Այս երկաթուղին պիտի անցնի Թուրքիոյ ամէնէն բարեբեր դաշտերէն եւ մեծ զարկ պիտի տայ վաճառականութեան։ Ասոր համար է որ դրամատէրներու խմբակ մը ժամանակէ մ'ի վեր կ'աշխատի ստանալ առաջադրեալ երկաթուղւոյն շինութիւնն, որոյ շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ Միջերկրականի եզերքէն Պարսկային ծոցն հասնիլ 24 ժամու մէջ։ Հետեւապէս կարմիր ծովն անցնելու համար վատնուած ժամանակը պիտի կարճնայ եւ հիմակ որ Պրինտիզիէ մինչեւ Պոմպայ ճամբորդութիւնն 13 օր կ'տեւէ, այս երկաթուղւոյն շնորհիւ, ութ օր պիտի տեւէ։

ՕՏԱՐ ԱՂԵՐՈՒ մուտքն ի Թուրքիա թէեւ խստիւ արգիլուած է, սակայն զարմանալի է որ ինչ ինչ նպարավաճառներու քով ու մթերանոցներու մէջ օտար աղեր կ'ծախուին, կ'ըսէ Իգտամ։

ՍԱՄԱՀ.— Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Սամահ, որ Տպագրական Տեսչութեան հրամանով, մէկ օր առաջ դադարման ենթարկուած էր, երէկ կրկին սկսաւ հրատարակուիլ կայսերական իրատէով։ Սամահ իր օգտաշատ պարունակութեամբ միշտ առաջնակարգ դիրք մը գրաւած է Թուրքմամուլին մէջ եւ կայսերական շնորհը գնահատումի արտայայտութիւն մէ մեր պաշտօնակցին մատուցած բազմաթիւ ծառայութեանց թէ՛ իբրեւ տպագրիչ, թէ՛ իբրեւ լրագրապետ, եւ թէ իբրեւ մեկենաս գրական արտադրութեանց օսմաներէն լեզուի մէջ։

ՓԱՅՏԻՆ ԳԻՆԸ.— Սերվէթ կ'ծանուցանէ թէ կայս. կառավարութիւնը, փայտավաճառներու շահերուն առանց վնաս հասցնել ուզելու, կ'խորհի միջոցներ ձեռք առնել փայտին գինն իջեցնելու համար։

ԻԶՄԻՐԷ կ'գրեն թէ Հաճի Տավուտի որդին լեռը տանող աւազակախմբին երկու անդամներն եւ ձերբակալուած են. սակայն դեռ ձեռք չեն անցած այն աւազակներ որք լեռը տարած էին Մր. Հաւրդոլի որդին եւ 500 ոսկի փրկանք առած էին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանը դրամական պարգեւներ ու ճամբու ծախք շնորհեց այն կրօնական ուսանողներու որք Ռամազանի առթիւ գաւառները կ'դրկուին քարոզելու։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ. — Մանր դրամոց պակասութեան երեսէն ժողովրդեան կրած նեղութիւնը թեթեւցնելու համար, Օսմ. Պանքան, անկէ առաջ, 100,000 ոսկւոյ մանր դրամ կտրել տուած էր արքունի Փողերանոցին մէջ։ Սակայն նեղութիւնը կայ ու կ'մնայ, ըստ որում նորահատ մանր դրամոց մեծ մասը նորէն գաւառները քաշեր են։ Այս պահուս ելմտական նախարարութեան եւ Բ. Դրան միջեւ բանակցութիւնք կ'կատարուին նորէն 80,000 ոսկւոյ մանր դրամ կտրելու համար։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ մանր դրամի նեղութիւնը մի անգամ ընդ միշտ բառնալու համար, ձեռնհաս պաշտօնատունէն առաջարկուած է Մեծ-Եպարքոսութեան, 250,000 ոսկւոյ մանր դրամ շրջաբերութեան հանել, արծաթէ, պղինձէ եւ կամ նիքէլէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց գաւառական իշխանութեանց թէ այն տեղեր որ Օսմ. Կայս. Պանքան մասնաճիւղ չունի, գաւառական իշխանութիւնք ելմտական նախարարութեան ղրկուելիք հասոյթները պէտք է Երկրագործական Պանքային մասնաճիւղերուն յանձնեն եւ անոնց միջոցաւ ղրկեն։

ԴԱՄԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՈՃԻՐԸ. — Երէկ ծանուցինք թէ աւստրիական հպատակ Ճօն Ամիրալեի, երկաթուղւոյ նախկին պաշտօնեայ, խեղճ մարդ փողոտած էր 17 տարեկան աղջիկ մը Ժողէֆին անուն, իր հօմանուհւոյն տան մէջ։ Այս ոճրին շարժառիթն է սիրային նախանձու վէճ մը, որ հօմանուհւոյն ու իր տարփածուին միջեւ տեղի ունեցաւ մանկամարդ աղջկան պատճառաւ։ Հօմանուհին Մառի, այս բանակռուէն յետոյ, տունէն դուրս ելաւ իր գործին երթալու (արդուկիչ մ'էր), եւ տան մէջ առանձին թողուց իր աղջիկն ու Ամիրալեն։ Այս վերջինն այն ատեն սկսաւ հէք աղջկան հետ կռուըտիլ, եւ տակաւ գրգռուելով, ածելի մ'առաւ եւ սկսաւ հարուածներ տալ հէք աղջկան կուրծքին, այտերուն, գլխին, այնքան ուժգնութեամբ որ տարաբաղդ աղջիկն իր սարսափելի վէրքերուն հետեւանօք շատ չանցած մեռաւ։ Ժողէֆինի փոքրիկ քոյրն, որ այս սոսկալի տեսարանին ներկայ էր, սկսաւ պոռալ. մարդասպանն, արիւնլուայ ձեռքերով, տունէն դուրս ըրաւ զայն։ Դրացիք դրան առջեւ հաւաքուեցան եւ փոքրիկ աղջիկն ըսկըսաւ պատմել անոնց՝ իր տեսած արիւնահեղ տեսարանն։ Այս պահուս Ամիրալեի պատուհանն երեւցաւ ածելին ձեռքը, եւ հարցուց դրացիներուն թէ ինչո՞ւ հաւաքուած էին եւ ի՞նչ կուզեն։ Ասոնք չհամարձակեցան տուն մտնել, եւ կէս ժամ վերջը, մօր վերադարձէն յետոյ միայն ոստիկանութեան իմաց տրուեցաւ։ Այս միջոցիս, Ամիրալեի հայելիի մը առջեւ նստած էր եւ գըրպանը դնելէ յետոյ իր զոհին լուսանկարն, որուն համար կ'երեւի թէ բուռն սէր մը կ'տածէր, ածելիով լայն վէրք մը բացաւ իր կոկորդին վրայ, եւ տախտակամածին վրայ փռուեցաւ իր զոհին քով։ Ոստիկանութիւնն հօն գտաւ զայն։ կոկորդին վէրքը, թէեւ ոչ մահացու, ծանր էր սակայն։ Մարդասպան-անձնասպանը, շարժելու անկարող, պատգարակով մը փոխադրուեցաւ Ղալաթա Սարայի պահականոցը։ Հարցաքննուելով, կատարելապէս խոստովանեցաւ իր ոճիրն եւ ապա հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Ճօն Ամիրալեի, 40 տարեկան, 15 տարիէ ի վեր կ'ապրէր Մառի Վամպիանքիի հետ։ Ժամանակ մը պաշտօն վարած էր Հայտար-Փաշայի երկաթուղւոյ ընկերութեան քով, ուսկից ճամբուած էր եւ ժամանակէ մ'ի վեր անպաշտօն կ'գտնուէր։ Կ'երեւի թէ ոճրագործը ձանձրացած էր Մառիէն, եւ ապօրէն յարաբերութիւն հաստատած էր անոր աղջկան՝ Ժողէֆինի հետ։ Մայրը կասկածելով իր աղջկան ընթացքէն, ուզած էր մանկաբարձի մը ցոյց տալ զայն, բայց Ամիրալեի ընդդիմացած էր. ասոր վրայ Մառի դուրս ելած էր դեղ առնելու, չար նպատակաւ։ Այս միջոցին էր որ Ամիրալեի կռուի բըռնուեցաւ Ժողէֆինի հետ եւ նախ սպանութեան եւ ապա անձնասպանութեան փորձն ի գործ դրաւ։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Պանքան փափաք յայտնած է 2 միլիոն Օսմ. ոսկի կտրել տալ արքունի փողերանոցին մէջ, որոյ պայմաններն ուզած է իմանալ։ Այս ոսկիներ մասամբ Անգլ. ոսկիով եւ մասամբ ձոյլ ոսկիով պիտի պատրաստուին։

ՋՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ծակաչքութիւնը չափ ու սահման չունի։ Երբ ժամը 12 ըլլայ, աղբիւրներուն ջուրը կ'կտրեն, եւ կամ հազիւ մազի չափ ջուր կ'թողուն, որմէ աղքատիկ ժողովուրդը պիտի հոգայ իր ջրոյ օրական պէտքը։ Կ'երեւի թէ Հիսար-Տիպիի թաղին մէջ աղբիւրի մը ջրկիրը վերջին օրերս մոռցեր է ժողովրդին այս պիտոյքն ու բոլորովին կտրեր է ջուրը, որով զաւակաց տէր հայր մը, որ ցերեկին ջուր առնել մոռցած էր, երբ ժամ 2ին դուրս կ'ելնէ աղբիւրէն ջուր առնելու, բոլորովին ցամքած կ'գտնէ զայն ջրկիրին սրտին պէս, եւ առանց ջուրի կ'անցունէ նոյն գիշերը։ Քաղաքապետութեան ուշադրութեան արժանի է ջրկիրներու այս ընթացքը։

ԲԱՐԻԶԷ երէկ իրիկուն մեկնող արեւելեան սրընթաց կառախումբը, Նոժանի կայարանին մօտ գծէն դուրս ելած ըլլալով, քանի մը ժամ կանգ առնելու ստիպուած է. ինչպէս նոյն կառախումբն, այս յապաղման պատճառաւ, սովորական ժամանակէն 12 ժամ վերջը պիտի հասնի մայրաքաղաքս։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ցորեն.—Ութ օրուան մէջ ծախուեցին 15,000 քիլէ Իպրաիլ, Վառնա, 5,000 Սեւ ծով, Անատոլ, եւ 4,000 Անատոլուի երկաթուղիով. ծախուեցաւ Իպրաիլ 5—5¼ ղշ., Վառնա 6—6¼, Անատոլ 6—7, լիպրայէն վար քիլէն կարծր 46 փր. օխան։ Հրապարակն հանդարտ։

Գարի.—Գարեջուրի ապրանք Եւրոպայի համար Անատոլ 32—34 փր. օխան անուանական. տեղական սպառման համար Թունա 12½ ղշ. քիլէն։

Եգիպտացորեն.— Քէօսթէնճէ, Վառնա 22 փր. օխան 8 % մաքսով։ Առանց մաքսի 20 փր. օխան։ Հրապարակը թոյլ։

Սուսամ.—Կ'արժէ 8 % մաքսով տեղական սպառման համար 93—95 փր. օխան անուանական։

Թուխէկէր.—Կ'արժէ 26—27 փր. օխան անուանական։

Վարսակ.—Կ'արժէ 24 փր. օխան Սեւ ծով, 26 փր. Պանտըրմա, Ռոտոսթօ, անուանական։

Ալիւր.— Ժամանեցին 10,000 պարկ այլ եւ այլ տեսակ. կ'արժեն՝ Օտեսա 88—110, Իպրաիլ, Կալաց, եւն. 80—90 ըստ տեսակին, Վառնա 84—88, Մարսիլիա 75—82, տեղական քրմա 76—85 ղշ. պարկը։ Թեֆ.— 16—16½ փր. օխան։

9/21 Դեկտ. 98.

ԱԶԴ.—Երկու վարժ գրաշարի պէտք կայ։ Դիմել լրագրոյս Տպարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ցունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքն այսօր մեր Ս. Պատրիարք Հօր կ'այցելէ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։ Ն. Ամենապատուութիւն անցեալ շաբթուն ի Ֆէնէր ընդունեց մեր հայ-հռոմէական ազգայնոյ Կ.-Պատրիարքին այցելութիւնն, եւ այս ՊՇ. փոխադարձ այցելութեան գնաց Սագըզ Աղաճի Պատրիարքարանն, ուր պատշաճ մեծարանքով ընդունուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ յոյն եւ հայ-հռոմէական Պատրիարքներուն խօսակցութեան գլխաւոր առարկան եղեր է կարգադրութիւն այն վէճերու որք կ'ծագին երբ յոյներ եւ հայ-հռոմէականներ կ'ամուսնանան, զաւակներ կ'ունենան, ժառանգութիւն կ'թողուն, եւն. եւն։ Ցոյն Պատրիարքարանը, չքաջալերելու համար ուրիշ դաւանութեան պատկանողներն որ իրենց դաւանութեան մէջ մնալով հանդերձ ամուսնանան Ցոյներու հետ, եւ պարտաւորելու համար Ցոյներն որ իրենց դաւանութիւնն առանց փոխելու ամուսնանան ուրիշ դաւանութեան պատկանողներուն հետ, կամ յունական Պսակով միայն ամուսնանան, գործնականի մէջ վաւերական եւ պարտաւորիչ չի ճանչնար Ցոյնի մը ոչ-Ցոյնի մը հետ ամուսնութիւնն, եւ չի վարանիր երկրորդ անգամ պսակել Ցոյն մը որ կ'թողու իր ոչ-յոյն ամուսինը, կամ ոչ-յոյն կինն իբր հարճ կ'նկատէ եւ անոր զաւակները չի ճանչնար։ Թէ՛ մեր Պատրիարքարան, թէ՛ հայ-հռոմէական Պատրիարքարանն, ինչպէս Ցունաց նախորդ քանի մը Պատրիարքներու օրով, նաեւ արդի Պատրիարքին հետ բանակցութեան մէջ են՝ փոխադարձութեան հիման վըրայ լուծում մը տալու այս խնդրոյ։ Եւ յուսալի է որ այս անգամ որոշում մը տրուի ա՛յն սկզբունքին հիման վըրայ թէ քրիստոնէական Պսակը վաւերական է ամէն Քրիստոնէի համար. եւ ցորչափ քրիստոնեայ այր մը կամ կին մը ողջ է, անոր ամուսինն ուրիշ դաւանութեամբ չի կրնար ամուսնանալ նորէն։ Աւելորդ է յիշել թէ Ցոյն Պատրիարքարանն Ամուսնալուծման Օրէնք ունենալով, իր Օրէնքին համեմատ որոշեալ պարագաներու մէջ ամուսնալուծման եւ երկրորդ անգամ ամուսնութեան հրաման տալու ազատութիւնը կ'պահէ։

—Գոհութեամբ կ'տեղեկանանք թէ Խասգեղի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Մերտուրեան Ցովսէփ. Էֆ.ի միջնորդութեամբ, ածուխի վաճառական Ցոյն բարեսէր մը Խասգիւղի ազգ. վարժարանաց նուիրած է 5,000 օխա հանքածուխ առաջին տեսակէն։ Ճըշմարտապէս գնահատելի ու գովելի ձեռնարկ։

—Երէկ, Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ՝ վարժապետաց համար կարի մխիթարական եւ պատուաբեր կերպով տեղի ունեցաւ՝ ծանօթ Զափագէտ-Ուսուցիչ՝ Թիւլեան Ցարութիւն էֆ.ի յուղարկաւորութիւնն՝ ի ներկայութեան երկսեռ հոծ բազմութեան՝ որուն մեծագոյն մասն իւր աշակերտներն էին։

Հանդիսին կ'նախագահէր Տ. Գրիգորիս Արք. Ալէաթճեան, իր շուրջն ունենալով՝ Տ. Եղնիկ Ապահունի, Տ. Գէորգ Երեցեան, Տ. Գաբրիէլ Ճէվահիրճեան եպիսկոպոսներն ու 4 վարդապետներ։ Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ ներկայացուցիչ կ'գտնուէր Տ. Վահրիճ վարդապետ։

Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Գէորգ Եպս. Երէցեան, որ պերճախօս շեշտերով ի վեր հանեց հանգուցելոյն իբր կէս դարու ուսուցչական ասպարէզին մէջ ցոյց տուած արդիւնաւոր գործունէութիւնն, հասուցած բազմաթիւ աշակերտները, վարած ազգային զանազան պաշտօններն, այլ մանաւանդ՝ ըլլալով հանդերձ հին դպրոցի պատկանող վաստակաւոր ուսուցիչ մը՝ ամէն նորութեանց, կրթական ամէն նոր մէթոտի եւ ուղղութեան հետեւող եւ իմաստասիրող նկարագիրն հանգուցելոյն՝ որով միշտ եղած էր ժամանակին մարդն եւ նորութեան, այժմէութեան ներկայացուցիչն, ինչ որ դժբախտաբար կ'պակսի մեր նոր ուսուցիչներուն քով։

Դագաղին ծալքերը բռնած էին իր վաղեմի աշակերտներն ու պաշտօնակիցներ։ Եկեղեցւոյ բակին մէջ դամբանականներ խօսեցան Ազգ. Որբանոցի, Սամաթիոյ, Մայր վարժարանի իր սաները։ Նոյնպէս պսակներ ղրկուած էին հանգուցելոյն նախկին աշակերտներէն, Մէզպուրեան եւ այլ վարժարաններէ։ Թիւլեան Բասքալ ունի արու զաւակ մը, Ներսէս Թիւլեան, շրջանաւոր Կեդր. վարժարանի, նախկին ուսուցիչ Արմաշու դպրեվանուց, եւ այժմ բժշկական ուսանող ի Նանսի, որ մի քանի ամիսէն ընդունելով իր վկայականն ու գիտութեանց պսակաւորի աստիճանն պիտի վերադառնայ ի Կ. Պոլիս։

Ահա այդ պսակն, այդ սիրական իր զաւկին յաղթական ճակատն համբուրելու անպատում ուրախութիւնն է որ գլացաւ խեղճ վարժապետին՝ անողոք եւ վաղահաս մահը։

—Ցառաջիկայ կիրակի, 13 դեկտ. Ս. Ցակոբ Մծբնայ Սքանչելագործ Հայրապետի տօնախմբութեան առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս եկեղեցւոյն մէջ, որոյ տօնախմբութիւնն է։ Այս առթիւ Խորհուրդս պարտք կ'համարի հրաւէր կարդալ բարեպաշտ ժողովրդեան, որ իրենց ներկայութեամբ մխիթարեն աղքատիկ Թաղիս եկեղեցին։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Գասըմփաշայի

Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. Բոլոզ Տ. Տ. Ստեփանեան

9. Դեկտ. 98.

(Այս տարի ճամբաներու սալայատակները չտկուած եւ յարդարուած ըլլալով, կառքով մինչեւ եկեղեցւոյ շուրջը դիւրութեամբ կ'ելլուի։)

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՏՐԴ. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ ԷՖ. (Թէհրան.) Այն երկու տարեկանք վճարուած են ի ձեռն Թահիր Էֆ.ի, եւ ձեզ ծանուցուած։ Լաւագոյն է Քրէտի Լիոնէն։—Շնորհակալութիւն ձեր նամակին համար։

ՆԻԿՈՂՈՍ ԷՖ. ԹԷՆԷՔԷՃԵԱՆ (Խարբերդ. Եփ. Քոլէճ.) Շնորհակալութիւն ձեր նամակին համար։—Ստացանք պարունակալը։

Այրի Տիկին Ց. Թիւլեան եւ իր զաւակունք իրենց շնորհակալիքը կ'յայտնեն եկեղեցական հարց եւ այն ամէն անոնց որք բարեհաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԹԻՒԼԵԱՆ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ.ի յուղարկաւորութեան եւ յանձնուս երախտապարտ թողուցին զիրենք։

ՏՈՔԹ. Կ. ԱԹՈՒՆԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր, իբր բժիշկ, վիրաբոյժ, յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը. վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրաւ Եւրոպա, մօտէն ուսումնասիրելու արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործութիւնքը, գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Էտինպուրկի, Լոնտոնի, Բարիզի եւ Վիեննայի հիւանդանոցներուն մէջ տարիէ մը աւելի էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւնները մօտէն ուսումնասիրած է. մանաւանդ ԿԱՆԱՆՑ ներքին գործարաններու ամէն գործողութիւնները (լաբարօթօմի) եւ պէտք եղած գործիքներն հոգալով վերադարձած է իր բնակավայրն ԻԶՄԻՐ։ Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդներ եւ կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյն որ եւ է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կոտրած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն կերպերով։ Մասնաւորապէս կ'դարմանէ կանանց հիւանդութիւններն էն կատարելագործեալ մէթոտներով։ Ամէն Ուրբաթ 3էէ կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ, ԲԹԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններն եւ վիրաբուժական գործողութիւն կ'կատարէ։ 3—3

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
ԳՐԻԳՈՐ ՕՀՆԻԿԵԱՆ
Բէյօղլու, Անել. ... 28, Պոլէք-Բազարի ..., 28
Ամէն տեսակ նպարեղէն ընտիր եւ մաքուր տեսակէն, որոշեալ չափաւոր գիներով.— Վաճառատունս սկզբունք ընդունած է ուղղամտութիւնն, որով աժանութիւնն ու մաքրութիւնն կրնայ մրցիլ օտարազգի նպարավաճառներու հետ. ուստի իրեն դիմող ամէն յաճախորդ կրնայ կատարելապէս վստահ ըլլալ թէ ամէն կերպով գոհ պիտի մնայ։ 25—23

Գ. Տ. ԹԷՐԶԵՂՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.
Ցանկ ... կալուածական գործոց
Ղալաթա, Պօրսաին խան, Քիւրէքճիլէր փողոց, Շէքէրճի խան թիւ 6,
Գնում եւ վաճառում անշարժ կալուածոց.—կալուածական փոխանցման, Թէփսիի Ինթիգալի, կալուածական տրոց վճարման, կալուածոց հոգաբարձութեան եւ վարձուց գանձման գործողութիւնք կ'ստանձնուին. —Փոխառութիւն եւ փոխատուութիւն կալուածական աւանդով եւ փոխանորդութիւն կալուածական եւ ժառանգական դատերու. Շահաւոր պայմաններով ամէն ճարտարապետական շինութիւնք, նորոգութիւնք եւ այլ գործողութիւնք կ'ըստանձնուին։ 20—19

ՏՈՔԹ. Փ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Մասնագէտ ... ներքին հիւանդութեանց
Հիւանդ պիտի ընդունի ամէն օր առաւօտէն մինչեւ 8ը (ը. թ.) Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Մէրհամէթճեան դեղարանին վրայի յարկն, իսկ 8էն վերջ իր տունը Բերա Միսք փողոց թիւ 36։ 30—6

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ... ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ եւ պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ եւ պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահմիսաչըրան Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ 21 Դեկտ. — Սոլէյլ կ'ծանուցանէ թէ վարչապետ Մ. Տիւբիւի վճռաբեկ Ատենին յանձնած է ծածուկ թղթածրարը։

ՄԱՏՐԻՏ. — Կ'ըսուի թէ Մ. Սագաստա, երբ իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուի, պատերազմական գործոց նախարարութիւնը պիտի յանձնէ Զօր. Վէյլէրի։

ՀՌՈՄ. — Ծայրայեղներու դէմ գումարեալ Դեսպանախորհուրդն իր խորհրդակցութիւնները վերջացուց։ Բոլոր տէրութիւնք պիտի ստորագրեն Դեսպանախորհրդոյ յայտագիրը. Անգլիա, Պելճիա եւ Զուիցերիա չեն ուզեր ընդունիլ քաղաքական ոճրագործներն յանձնելու առաջարկը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ափրիկէի եզերքներէն եկող շոգենաւ մը լուր կ'բերէ թէ Ֆրանսացիք զանազան ամրութիւններ կ'շինեն ի Դահիդի։

—Դանճէրէ կ'հեռագրուի թէ Շմիտ բժիշկ Մարաքէշ գացեր է Մարոքի վեհապետին հիւանդութիւնը դարմանելու։ (Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 21 Դեկտ.— Զինուորական իշխանութիւնն այսօր Վճռաբեկ Ատենին յանձնեց գնդ. Բիքառի դէմ բացուած դատին թղթածրարը։ Կ'կարծուի թէ Վճռաբեկ Ատեանն յառաջիկայ Շբ. օրը պիտի արձակէ իր վճիռը Բիքառի պահանջած դատարանական իրաւասութեան խնդրոյն վրայ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Խորհրդարանն իր նիստերը դադրեցուց մինչեւ Ցունուար 17։

ԱԹԷՆՔ.— Մամուլը կ'քննադատէ Խորհրդարանը լուծելու մասին կառավարութեան ցուցած փութկոտութիւնն, որ երկիրը կ'թողու առանց ելմտացոյցի մինչեւ գումարումն նոր երեսփոխանական ժողովոյ մը որ տեղի պիտի ունենայ Մարտ 15ին։

—Եորկիոս իշխան Միլօ հասաւ եւ անկէց ճամբայ ելաւ։

ՍՈՖԻԱ.— Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան հետ կնքուած պայմանագրին քուէարկութեան հետեւանօք, Սոպրանիէֆի անդամոց փոքրամասնութիւնը սրահէն դուրս ելաւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան լրագիրք խստիւ կ'քննադատեն այս քուէարկութիւն։

ՄԱՏՐԻՏ.— Կուսակցութեանց պառակտումներուն օր ըստ օրէ սաստկանալուն պատճառաւ, կ'կարծուի թէ Խնամակալ թագուհին պիտի վերահաստատէ Մ. Սագաստայի պաշտօնը։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 03
Ամէնէն վար գին	»	24 37½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 —
Ամէնէն բարձր գին	»	110 —
Ամէնէն վար գին	»	109 ¾

ԲԱՑՈՒՄ 10 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	25 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 ¾

Օսմանիյէ	»	— —
Րէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթոմ.	Օ. Ո	9 29
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 07
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 09
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղշ.	785 —
» ժուիսանս	»	285 —
» պարտաթ.	»	494 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	297 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 75
» ութ օրուան	»	2 —
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 փրանքնոց	ղշ.	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Պօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմեց	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 02
Մէթալիք	»	95 —
Ռուպլ թղթադրամ	Օ. Ո.	8 53

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղշ.	110 7
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22 82¼
Ֆիօրին մանտա	»	10 80

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 50
» » » Գ.	»	26 75
» » » Դ.) բաց.	»	22 63
) գոց.	»	22 56
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3½ %	»	100 75
Օսմ. Ռէժի	»	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 06
Այտընի Երկաթուղի	»	11 —
Եգիպտական միացեալ	»	106 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 37
Հելլենական 5 %	»	42 50
Մօնոփոլ Հելլենական 4 %	»	49 —
Ռանթ » 4 %	»	34 —
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	98 —
» նոր » 6 % 1892	»	97 75
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 51¼
Դրամազեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 21 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 40
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 22

ԲԱՐԻԶ, 21 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղշ.	22 90
) գոց.	»	22 90
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	27 —
Օսմանիյէ	»	403 75
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 87
Քրէտի Լիոնէ	»	864 —
Պանք տը Բարի	»	968 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3628 —
Իտալական Ռանթ	»	94 80
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	46 45
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 26
Դրամազեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 21 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 70
» Լոնտոնի վրայ	»	120 60
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 —
Օսմ. Ռէժի	»	124 50

NOUVEAUTÉS
PARISIENNES
ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ ԲԱՐԻԶԻ
ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
345 ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ ԲԵՐԱՅԻ 345
ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
Ձմրան եղանակին ամէնէն գեղեցիկ նորաձեւութիւնները, շատ աժան գնով։ Սովորական եւ նոր հարսերու շրջազգեստի մետաքսեղէնք, չափաւոր գներով։ Բրդէ կերպասներ՝ պարզ եւ ծաղիկներով, նորաձեւք եղանակին, շատ վար գներով։ Բարիզեան պատրաստ հանդերձեղէնք, գեղեցիկ եւ վայելուչ ձեւով, գերազանց բոլոր միւս վաճառատանց ծախածներէն, եւ որք կ'ծախուին շատ շահաւոր գներով։ Իր գնումները շատ աժան ընել ուզող հասարակութեան փափաքանաց գոհացում տալու համար, Գալֆօրուլօ եղբարք իրենց ապրանաց շատ աժան գներ որոշած են։ Տիկնայք հոն պիտի կրնան գտնել, օրինակն ուրիշ վաճառատան մէջ չտեսնուած, աժան գեղեցիկ ապրանաց առատ մթերք։
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ 20—18

ՆՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՂԻԱ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԵՒ ՈՒՐԱԽԱԲԹԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Ամէն տեսակ տպագրութիւն կը գործադրուի մեր տպարանին մէջ՝ ամենայն կանոնաւորութեամբ եւ ամենայն գեղեցկութեամբ։ Մեր տպարանին մէջ կը տպուին նաեւ՝ Ազգային Սահմանադրութեան Պաշտօնական Թղթերը, Ազգային Ժողովոյ Արձանագրութիւնները, Ազգային Տեղեկագիրը, Ազգային Ժողովոյ Կանոնագրութիւնը, Ազգային Ժողովոյ Ընտրական Ցուցակները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագիրը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ներածականը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Ցանկը, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին Յաւելուածները, Ազգային Ժողովոյ Տեղեկագրի Ցանկին